

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 5

LIBRARY

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 4, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

MAR 8 1982

Kalbant apie Lietuvos miškus

M. GUDELIS "TEBEKARIAUJA
DĖL "KAI VELNIAS PRISĖDA"
"KOMPLIMENTAS"
LIETUVIAMS
PINAMĖS GARBĖS VAINIKĄ

"Naujienu" Martynas Gudelis vis dar "tebekariauja" prieš savo kolegą nacionalistą iš Bendruomenės ir "Draugo" pastogės. Kova, žinoma, nelygi. Anie jaunesni, o kai kurie netgi baigę čia Amerikoje antikomunizmo užterštus mokslus. Matydamas, kad su saujele bukapročių reorgu vargiai juos nugalės, iš kažkur į talką pasikvietė kažkokį kunigą Zakaraušką-Svilonį.

"Drauge" dirbusį Br. Kviklį jiems pavyko aptildyti. Dabar per savo laikraštį "Naujienas" abu išvien visu šturmu puola atėjusį į "Draugą" dirbtį J. Soliūną. Šį nacionalistą auka, matyt, pasirinko dėl to, kad nepaiso per savo bosų laikraštį "pažnaibyti" Martyną už talkininkavimą anarchistams Ispanijos civiliam kare.

Kuom ši batalija baigsis, sunku pasakyti. Bet kol "Naujienos" neprieis liepto galo, spaudos skaitytojams dar nemaža bus lengvų pasiskaitymų.

Dėl P. Kazlauskienės knygos "Kai prisėda velnias" sukeltas "Naujienu" liarmas, kaip atrodo, nesibaigė. Tiesa, ir "Naujienos", ir "Draugas" tyli kaip musę kandę, bet žmonių šnektos apie knygą nesiliauja.

Taip, šnektos pasilieka šnektomis, bet labai retai kada būna išlaužtos iš piršto. Jeigu šnektos pasiteisins, vienam lietuviško laikraščio redaktoriui gali būti "karšta".

Šnekama, kad tas redaktorius P. Kazlauskienė prikaltė rašyti knygą ir netgi padėjęs rašyti, o kai knyga buvo parašyta, pataręs, kur ji turi būti išleista. Kaip žinia, knyga buvo išleista Lietuvoje. Dėl ko ir kilo liarmas.

Teisingumo departamente yra specialus skyrius "Office of Special Investigation", kuriam vadovauja Allen Ryan. Skyriaus darbas yra ieškoti atbėgusių Amerikon nacistinių nusikaltėlių, kuriais yra įtariami ir keli lietuviai.

Bet šiam skyriui nėra lengva surasti tų nusikaltėlių, kai pokario metais atbėgę Amerikon kad ir dori dipykai skyriui nepadedą.

Kaip šio skyriaus vadovas Allen Ryan yra pareiškęs: "Nesulaukėm beveik jokios pagalbos iš šios (lietuvių) bendruomenės" (Žiūr. "Tėviškės Žiburiai" sausio 28 d.).

Teisingumo departamento "Office of Special Investigation" vedėjo toks lietuviams "komplimentas", daugiau kaip juodas šešėlis, ypač kas tie nacionalistai yra, kai savo propaganda sako, kad lietuvių na-

Respublikos miškuose yra 42 proc. jaunuolynų, 44 proc. pusamžių, 9 proc. pribrešančių ir vos 5 proc. brandžių medynų. Medienos ištekliai—apie 250 mln. kub. m. Viename miško hektare kasmet priauga po 3,6, iškertama—po 2,3 kubinio metro medienos.

Respublikos miškininkai kasmet liaudies ūkiui pateikia per 2,5 mln. kub. m. medienos.

1,46 mln. hektarų valstybinių miškų plotą tvarko ir prižiūri 10 miškų ūkio gamybinių susivienijimų ir 15 miškų ūkio įmonių, vienijančių 478 girininkijas ir miško meistrijas.

Tarybų Lietuvos miškingumas siekia 27,6 procento. Kasmet plynai iškertama apie 5500 ha miško, o naujai pasodinama—per 7000 ha želdinių, be to, po 1200-1300 ha miškų užveisia kolūkių miškininkai. Miškininkų pastangomis jau apželdinta 73 tūkst. ha eroduojamų kolūkių ir tarybinių ūkių žemių—kasmet vidutiniškai po 1700 hektarų. Miškuose jau kas penktas medis pasodintas žmogaus rankomis.

Per metus išauginama apie 96 mln. sėjinukų ir 19 mln. sodinukų miškams, parkams ir gyvenvietėms apželdinti.

66,4 proc. respublikos miškų—degūs. Jiems saugoti pastatyta per

Pavojingas kelias

Viena stambiausių Antrojo pasaulinio karo pralaimėtojų—Japonija šiandien vėl turi vieną galiausių armijų Azijoje. Joje dabar tarnauja 300 tūkstančių karių, daugiausia karininkų, puskarininkų. Japonų armija apginkluota labai modernia ginkluote. Amerika šią armiją apginklavo lėktuvais "F-15" ir "R-3S", įvairiausio tipo raketomis, tankais "M-74", povandeniniais laivais, kita kariavimo technika. Vakaruose kalbama, kad Japonijos kariuomenė dabar yra galin-

cistinių nusikaltėlių, atbėgusių iš Vokietijos su dipukais, nėra.

Kalbant apie savus reikalus, mes Amerikos pažangūs lietuviai visuomeniais sąjudžiai pinamės sau garbės vainiką kaip taikos, demokratijos, socialinės pažangos šalininkai. Žinoma, tai nėra lengva, kai reakcija prieš nors kiek pažangesnes jėgas galanda iltis ir laukia kada su tomis jėgomis bus galima susidroti.

Bet žmonijos vystymosi istorija eina savo keliu, jokios jėgos, jokia gauruota reakcija, nepajėgs visa tam pastoti kelio taip, kaip nėra jėgos, kad pastotų upės vaga vandens bėgimo.

Feodalai nepajėgė įamžinti baudžiavos, kapitalistai nepajėgs įamžinti žmogaus kito žmogaus išnaudavimo.

S. J. Jokubka

80 gaisrų stebėjimo bokštų, yra 33 priešgaisrinės cheminės stotys. Kasmet miškuose įrengiama po 200 km priešgaisrinių barjerų, 380 km priešgaisrinės reikšmės kelių, 500 km mineralizuotų juostų.

Miškuose įrengta per 2100 laikinų poilsio ir 1407 mašinų stovėjimo aikštelės. Kasmet prisideda po 180-200 naujų aikštelių.

Miškus tvarkyti ir prižiūrėti padeda 217 mokyklinių girininkijų.

Respublikos miškų ūkyje dirba per 1200 inžinierių 2000 miško technikų, 1780 eigulių.

gesnė daug kartų, negu ji buvo senosios imperijos laikais. Ir tai tik pradžia. Japonijos vyriausybė šiais finansiniais metais yra numaciusi gynybos reikalais išleisti beveik tris trilijonus jenų. 1983-1987 metais numatoma karinės statybos programa už 24 trilijonus jenų. Už šiuos pinigus iš Amerikos bus atgabenta 90 naikintuvų "F-14", daug kovos lėktuvų, 40 sunkiųjų sraigtasparnių, 15 karo laivų—raketnešių ir povandeninių laivų. Japonijos armija ginkluojama naujais raketiniais ginklais, naujos konstrukcijos tankais, prieštankiniais sraigtasparniais.

Tai rodo, kad reakingi Japonijos sluoksniai iš Antrojo pasaulinio karo nepasimokė. Tiesa, po karo ginkluotosios pajėgos buvo paskelbtos už įstatymo ribų. Buvo paleista imperatoriaus armija, likviduotos visos karinės organizacijos. 1947 metais priimtoje naujoje šalies konstitucijoje 9 straipsnis draudžia sudaryti kariuomenę. Buvo patvirtinta, kad Japonija atsako naudoti ginkluotąsias pajėgas kaip priemonę tarptautiniams reikalams spręsti. Tačiau 1954 metais Tokijyje buvo paskelbta, kad sudaromi "savignybos būriai—ginkluotosios šalies pajėgos. Tai padaryti įgalino Vašingtonas, primetęs japonams "saugumo sutartį", kuri, be abejonės, yra pančiai, kurie tiek politiniu, tiek kariniu atžvilgiu ją pririša prie JAV.

Kai kurie Japonijos visuomenės sluoksniai puola konstituciją, demokratines jėgas, svajoja atsirevanšuoti už pralaimėjimą Antrajame pasauliniame kare. Užtat Japonijos generolai klusniai tarnauja Pentagonui ir Amerikos sąjungininkų planams. Tai tenkina ne tik Japoniją, bet ir Ameriką, kuriai Tolimuosiuose Rytuose reikalingas uolus talkininkas. Sparčiais tempais besikuriantis Japonijos karinis-pramoninis kompleksas iš didelio ginklavimosi užmojo laukia milžiniško pelno. Japonijos spauda rašo, kad "Micubisi dziukogio", "Kavasaki dziukogio", kitos šalies monopolijos už parduotus ginklus, karinę techniką vien pernai iš valstybės gavo didesnę pelną, negu per praėjusius metus.

Savo ruožtu Amerika iš Japonijos laukia patikimo sąjungininko Tolimuosiuose Rytuose. Kariniuose manevruose, kurie vyko Ramiajame vandenyne, dalyvavo ne tik JAV, Kanada, Australija ir Naujoji Zelandija, bet ir Japonija. Po manevrų amerikiečiai pradėjo raginti japonus dar uoliau forsuoti karinius pasirengimus. Baltųjų rūmų šeimininkas, susitikęs su Japonijos premjeru D. Sudzukiu, paskatino Japoniją aktyviai remti proamerikinius režimus, geriau padėti Amerikai šeimininkauti Tolimuosiuose Rytuose. Rudens sesijoje JAV kongresas paragino Japoniją padidinti karines išlaidas, dar labiau suartėti su Vašingtono užsienio politika. Kita vertus, Baltųjų rūmų administracija Japonijos militarizmą nori panaudoti prieš Tarybų Sąjungą.

Suprantama, kad militaristinė Japonijos valdančiųjų sluoksnų, saujelės užsilikusios šovinistų ir revanšistų politika jau dabar sulaukia plačiųjų liaudies masių pasipriešinimo. Pažangioji Japonijos visuomenė nori gyventi taikiai, nenori pavojingo militaristinio kelio.

Apolinaras Sinkevičius

TRUMPAI

— Nuo to, kai prez. Reaganas pradėjo prezidentauti, bedarbių armija padidėjo 1,100,000 neturinčiais darbo žmonėmis.

— Kanada siūlosi Tarybų Sąjungai padėti tiesti dujotiekį iš Sibiro į Vakarų Europą. Pasak prekybos ministro Ed Lumley, TSRS užsakymai Kanadoje duotų 16,000 kanadiečių darbo.

— Naujasis Havanos arkivyskupas Jaime Ortega Alamino sako, jog Kuboje Romos katalikų bažnyčia eina prie broliško sugyvenimo su Kubos komunistine vyriausybe. Vadinasi, prie vieni antrų respektivimo.

— Kanados užsienio reikalų ministras Mark MacGuigan papasakojo parlamentui, kad Kanada nesutinka su prez. Reagano užmačiomis didinti paramą Salvadoro militarinei chuntai.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Pasibaigus laikraščio "Vilnies" vajui

"Vilnies" vajai atnaujinimui prenumeratų ir gavimui naujų skaitytojų laikraščio darbuotojams yra didelė darbmetė, iš vadininkų reikalaujanti didelio pasiaukojimo ir meilės laikraščiu. Nuo jų darbo vaisių labai daug priklauso tolesnis laikraščio gyvavimas. Todėl vadininkus laikome neetatiniais laikraščio darbuotojais, lygiai atsakingais už laikraščio likimą kaip yra atsakingi etatiniai redakcijos ir administracijos darbuotojai direktorių tarybai, arba antraip sakant, dalininkų rinktiems laikraščio šeimininkams.

Siemet vajus atnaujinimui prenumeratų ir gavimui naujų skaitytojų, kaip matote kitoje vietoje paskelbtoje paskutinėje suvestinėje, buvo sėkmingas. Atnaujintos beveik visos prenumeratos ir gauta apie 50 naujų skaitytojų, kurių tarpe nemaža čia Amerikoje. Pavyzdžiui, sanpetersburgietė Julia Andriulienė gavo net 6 naujus skaitytojus čia Amerikoje, detroitietė Stefanija Masytė 5, kiti vadininkai po du, po vieną.

Svarbu pasiūlyti žmogui, kad laikraštį užprenumeruotų savo giminei bei pažįstamam Lietuvoje, bet svarbiausia neskaitytiems pasiūlyti, kad užsiprenumeruotų čia Amerikoje, nes laikraštis yra skirtas Amerikos lietuviams, o lietuvių Amerikoje yra daug neskaitytiųjų "Vilnies". Vadininkai tai žino ir nereikia jų mokyti bei juos agituoti. Klaida būtų, kad naujų skaitytojų gavimas ar radimas būtų paliktas tik vadininkams. Naujų skaitytojų radimas yra kiekvieno skaitytojo pareiga ir vajuos metu ir nevajaus metu.

Mažai yra "Vilnies" skaitytojų, kurie gyvena atsiskyre nuo lietuvių ir neturi kontaktų su savo tautiečiais. Dauguma gyvena tarp lietuvių, turi gerų kaimynų, draugų, pažįstamų bei giminių, susirašinėja, pasikeičia šventiniais sveikinimais... Žinoma, pasiūlyti kokiam buržuaziniam nacionalistui bei užkietėjusiam atžagareiviui būtų tik jo erzinimas. Tačiau pasiūlius geram kaimynui, pažįstamam, draugui bei giminei, visuomet esti rezultatų. Tai rodo praktika, tik reikia nepamiršti pareigos rasti naują skaitytoją.

"Vilnies" redakcija ir administracija gauna nemažą komplementinių laišku, kad laikraštis patrauklus, tik bėda kad išeina retai, turėtų išeiti mažiausia kartą per savaitę. Galėtų išeiti ir kas savaitę, bet kaip visiems yra žinoma, čia Amerikoje pinigų kalba, pinigai tyli. Jeigu būtų dvigubai daugiau skaitytojų kaip dabar yra, padvigubėtų ir laikraščio leidimui pajamos. O esant pinigų, galima būtų įsigyti mašina raidžių rinkimui ir už didesnes algas atsirastų vienas ar kitas naujas kadrus. Apie tai direktoriai yra galvoje ir svarstę.

Gal jau vėlu rasti naujų skaitytojų tiek, kiek "Vilnis" turi, bet kad skaitytojų skaičius nemažėtų, nėra vėlu. Jeigu rimtai pasirūpintumėm ieškoti, ne tik skaitytojų skaičius nemažėtų, keliais šimtais padidėtų.

Todėl kiekvienas skaitytojas apie tai turėtų pagalvoti ir pakratyti savo sąžinę,—kelis naujus skaitytojus esu radęs.

Turim sukristi už taiką pasaulyje

— Bus ar nebus karas,—tai klausimas, kuris nūdien prašosi atsakymo. Nežiūrint kaip jis diskutuojamas ir svarstomas, bet teigiamai ar neigiamai atsakyti yra rizikinga. Tik faktas yra faktas, kad imperialistinės šalys, imtinai JAV, karui ruošiasi.

Pavyzdžiui paimekime kad ir prez. Reagano siūlomo valstybės biudžeto samatas, kur be kitko Pentagonui numatoma skirti virš \$200 milijonų. Žinoma, iš šios sumos eitų milijonai kitaras generolų ir karininkų algoms, bet kiti visi milijonai visokioms raketoms, lėktuvams, bomboms, povandeniniams laivams ir šiaip pabūklams. Ir visa ši amunicija kaip yra, taip bus kraunama į ginklų arsenalus ne rūdyti, o karui. Vadinasi, yra numatoma, kad bus karas, jeigu taip iškaistingai jam ruošiamasi.

Tačiau atvertus kitą puslapį, pasaulio žmonija stipriai alsuoja už taiką pasaulyje nuotakomis. Vyksta, ypač Vakarų Europos kontinente, titaškos taikos demonstracijos, sąjudžiai už taiką sunerimę visuose Žemės kamuolio kontinentuose, visa eilė tautų su savo vyriausybėmis už taiką ir nusiginklavimą.

Pasaulis atsideręs kryžkelėje—karas ar taika. Kuri pusė laimės, sunku pasakyti. Iki šiol persvara buvo taikos jėgų pusėje. Jeigu ne taikos jėgų sąjudžiai, antikarinės demonstracijos ir reikalavimai eiti prie nusiginklavimo, imperialistinės jėgos seniai karą būtų sukėlusios, nes jų kapitalo prigimtis, jeigu negalima geruoju, tai jėga pavergti savo naudai.

Todėl niekad nebuvo taip svarbu doram žmogui aktyviai dalyvauti sąjudžiuose už taiką, kad karui būtų pastotas kelias, kad imperialistinės jėgos su savo ginklų arsenalais nusivarytų nuo koto. JAV pažangūs lietuviai apie tai turime galvoti kaip savo šeimose, taip organizacijose bei suėjimuose. Kur bebūtumėm, kur besirastumėm turim kelti asmeniniais pasisakymais, kolektyvinėmis rezoliucijoms ir kitokioms priemonėms balsą už taiką, nusiginklavimą ir pasaulį be karų.

2

Iš sunerimusio pasaulio rytojumi

ZINGSNIS CHEMINIAM KARUI

"Sparnuotosios raketos skiriamos taip pat cheminiam karui kariauti", "Pentagonas ketina sparnuotosioms raketoms įdėti cheminius užtaisus"—tokiomis antraštėmis Rytų Vokietijos spaudoje spausdinami pranešimai iš Vašingtono apie tai, kad JAV vyriausybė žengė dar vieną žingsnį, ruošdamosi cheminiam karui. Laikraštis "Nojes Doiëland" pažymi, kad Pentagonas šiuo metu studijuoja sparnuotųjų raketų panaudojimą cheminiame kare klausimą. Šiose raketose, kurias numatoma dislokuoti Vakarų Europoje, taip pat turi būti įdėti užtaisai su nuodingomis cheminėmis medžiagomis.

GVATEMALOS ŽURNALISTAI

Nikaragvos sostinėje sužinota, kad įkurta Gvatemalos demokratinė žurnalistų asociacija. Svarbiausias jos uždavinys—padėti ateiti į valdžią šalyje revoliucinei, demokratinėi liaudies vyriausybei.

Išplatintame pareiškime nauja žurnalistų organizacija pasmerkė JAV remiamo valdančiojo diktatoriško režimo terorą ir žiaurų demokratiškai nusiteikusių spaudos, radijo ir televizijos darbuotojų persekiojimą. Nuo 1970 metų, sakoma dokumente, kariauna ir ultradešinieji banditai pagrobė ir nužudė beveik 50 žurnalistų.

Demokratinė žurnalistų asociacija ketina duoti atkirtį Vakarų informacijos agentūrų pradėtai kampanijai, kurios tikslas—dezinformuoti apie nacionalinio išsivadavimo judėjimą Gvatemaloje ir kitoje Centrinės Amerikos šalyse.

NEOFASISTAI IŽULEJA

Vakarų Vokietijos neofasistai di-dina savo organizacijų ir grupuočių skaičių. Kaip praneša Hanoverioje Žemutinės Saksonijos vidaus reikalų ministras E. Mekinlinghof, skaičius asmenų, kurie įeina į Vakarų Vokietijos dešiniuosius ekstremistines gruputes, praėjusiais metais viršijo 20 tūkstančių. Neofasistai ne tik suaktyvino savo žūlius išpuolius, bet ir atvirai ėmė naudoti šaunamuosius ginklus bei sprogmenis (vien per pastaruosius trejus metus užmušta 19 ir sužeisti 223 žmonės).

PRANCŪZIJOS KOMUNISTAI

Paryžiaus Sent Ueno darbininkų priemiestyje įvyko Prancūzijos komunistų partijos XXIV suvažiavimas. Delegatų kalbose buvo analizuojami partijos veiklos rezultatai ir šalies komunistų uždaviniai naujomis sąlygomis, susidariusiomis paskutiniuose rinkimuose nugalėjus kairiosioms jėgoms ir suformavus vyriausybę, kurioje dalyvauja ministrai komunistai. Delegatai keitėsi partinio darbo patyrimu, taip pat patyrimu, sukauptu kovoje už darbo žmonių interesus, už igyvendinimą demokratinė per-tvarkymų, kad šalis įveiktų krizę ir būtų apribota monopolijų visavaldystė. Ypač daug dėmesio buvo skiriama kovai už taiką ir tarptautinį saugumą, už ginklavimosi varžybų sustabdymą.

UŽ NUSIGINKLAVIMĄ IR ITEMPIMO MAŽINIMĄ

Austrijos sostinėje Vienoje baigėsi pasaulinė konferencija—dialogas nusiginklavimo ir itempimo mažinimo klausimais. Jos darbe

dalyvavo įvairių politinių partijų, tarptautinių nevyriausybinių organizacijų, antikarinė judėjimų atstovai, parlamentarai iš 61 pasaulio šalies.

Konferencijos dalyviai priėmė baigiamąjį pareiškimą. Jame reiškiama didelė susirūpinimas dėl padidėjusio pasaulinio karo pavojaus ir pabrėžiama, kad toks karas neišvengiamai virstų visuotine ter-mobrandauline katastrofa.

"SALVADORO LIAUDIS LAIMĖS"

"Salvadoro liaudis laimės"—su tokiu šūkiu Rytų Vokietijos mieste Magdeburge įvyko solidarumo su Salvadoro liaudies kova už laisvę ir nepriklausomybę priešreakcinių jėgų intrigas mitingas.

Mitingo dalyviai priėmė pareiškimą, kuriame paragino visas tautas ir vyriausybes suvienyti pastangas kovoje prieš imperialistinę kišimosi ir grasinimų Salvadorui politiką. Magdenburge kalbėjo Farabundo Marti nacionalinio išsilaisvinimo fronto ir Salvadoro revoliucinio demokratinio fronto atstovai pabrėžė, kad jų šalies liaudis yra pasirūžusi aktyviai kovoti prieš JAV remiamą karinę chuntą.

Paruošė J. Ž.

VENGRIJA EKSPONUOJA DEFICITINES PREKES

Kokį tik parodų nepamatysi Vengrijos miestuose! Eksponuojami paveikslai, skulptūros, keramika ir stiklas. Organizuojamos gėlių, veislinių šunų ir dekoratyvinių paukščių parodos. Parodose galima pamatyti ir jaunų gamybos novatorių darbų, ir vaikų piešinių. Visko nėra neišvardysi.

Tačiau viena paroda lankytojus gerokai stulbina. Tai—deficitinių prekių paroda. Sutikite, juk įprasta viešai demonstruoti gaminius, liudijančius apie pramonės ir žemės ūkio pasiekimus, meno kurinius, puikius kūrybinio darbo rezultatus, retus eksponatus. Bet kam rodyti tai, ko trūksta parduotuvėse?

Ir vis dėlto tokios parodos rengiamos Vengrijoje jau šešeri metai. Neseniai deficitinių prekių paroda vyko Debrecene.

Mes kreipėmės į vidaus prekybos ministerijos spaudos skyriaus vedėją Emilį Kišą, norėdami sužinoti, kokie šių parodų organizatorių tikslai.

Pirmiausia, pasakoja E. Kišas, prieš organizuojant tokią parodą, reikia išsiaiškinti, kokių prekių stokojama. Šį darbą atlieka sričių prekybos skyriai, prekybos ministerijos inspekcija, liaudies kontrolės organai: jie sudaro trūksta- prekių sąrašus. O deficitinių prekių parodos tikslas—rasti valstybinę įmonę, pramoninės kooperacijos dirbtuvę, namudininką, kurie galėtų gaminti trūkstamas prekes, sudominti jomis gamintojus, sudaryti su jais sutartis. Galutinis tokių parodų tikslas—padaryti viską, kad šios prekės nebūtų deficitinės. Visą darbą organizuoja užsakymų paskirstymo komisija, kuri dirba vadovaujant prekybos ministerijai.

Taryba sudaro deficitinių prekių sąrašus, atrenka pavyzdžius, išsiaiškina, kokios įmonės turi sąlygas gaminti tokius gaminius, kviečia suinteresuotus asmenis. Organizuoti naujos produkcijos gamybai nacionalinis bankas skiria kreditus naudingomis sąlygomis. Turistas

Vilnis, 1982 kovo 4

1982.03.04

KAI LIETUVA—TERRA INCOGNITA

Kada nors ateities istorikai, kurie domėsis mūsų laikmečio problemomis, bus nustebinti gausybe paradoksu, kuriuos paaiškinti remiantis sveika nuovoka vargu bau ar įmanoma. Sakykim, kaip paaiškinti kad ir tokį reiškinį—šiandien pasaulyje yra nemažai žmonių, kurie jaučiasi saugūs tik tada, kai jie sėdi ant statinės su paraku? Ir kuo didesnė po jais statinė, tuo jie ramesni? Kai taika tarp valstybių grindžiama ne tarpusavio pasitikėjimu, o baime?

Tokių paradoksu—tiek tragiškų, tiek komiškų—iš tikro nemaža. Tačiau šiandien palikime didžiąją politiką ramybėje ir pasidomėkime smulkesniais, tačiau ne mažiau svarbiais klausimais. Pakalbėkime ne apie visą pasaulį, o jos mažytę dalį, vadinamą Lietuva. O tiksliau kalbant—apie lietuvių išeivių poziciją Lietuva.

Neseniai reakcingosios lietuvių išeivijos laikraštis „Draugas“ rašė apie paskaitą, kurią „vaduotojams“ skaitė jų likimo bendras Antanas Masionis. Pasirodo, daliai išeivijos vaikų buvo įteiktos anketos, kuriose buvo pateikti įvairūs klausimai.

Štai vienas jų: „Iš kur kilo jūsų tėvai? Į šį klausimą teisingai atsakė tik trys vaikai iš trisdešimties. Į klausimą „kodėl tėvai pabėgo iš Lietuvos?“ dauguma vaikų atsakė, kad „tėvai norėjo atvykti į Ameriką“. „Kas bus po 20 ar 40 metų?“—paklausė tyrinėtojai. „Lietuva bus mums terra incognita“,—sąžiningai atsakė vaikai. Pokario išeivių vaikų nutautimas vyksta greitesniu tempu, nei ankstyvesniųjų,—konstatavo Antanas Masionis. Ir padarė vienintelę teisingą išvadą—būtina palaikyti ryšius su Lietuva. „Veiksniav“ tytlėjo, klausė, neprieštara-

vo... Galų gale, nieko naujo „vaduotojams“ Antanas Masionis nepasakė. Atsiverskim dar 1966 metais išleistą Juozo Girniaus knygą „Idealas ir laikas“, kurios 56 puslapyje rasime štai šias mintis: „Išeiviai visą laiką reikalingi gyvo ryšio su tėvų kraštu dėl to, kad pagrindinė tautinės gyvybės nešėja yra tėvynėje gyve-

nančioji tauta. Tėvynėje, kaip tautos namuose, dega tautinės gyvybės „amžinoji ugnis“. Iš namų židinio išsinešta tautinė gyvybė gali būti svetur palaikoma tik gyvu ryšiu su visa tauta, sielojantis jos rūpesčiais ir dalyvaujant jos laimėjimuose“.

Atrodytų, viskas aišku. Tema išsemta. Todėl laikinai palikime ją ramybėje ir atsiverskime kita „veiksnių“ laikraštėli, retai ką naujo bepasakančias „Naujienas“. Viename numeryje rasime žurnalisto Pleškio straipsnį, pavadintą „Kamantaitė ir Gečytė teisinasi ir kaltina“. Štai jo pradžia: „Tokia jau yra beveik kiekvieno nusikaltėlio psichologija, kad pateisinus savo nusikaltimą, visada kaltina kitus. Panašiai elgiasi ir dvi lietuviškos Daina Kamantaitė ir Aušra Gečytė“.

Ir iškart esame suintriguoti—ką gi blogo padarė šios dvi lietuviškos, kad jas vadina nusikaltėlimis? Pasirodo, Daina ir Aušra kartu su kitais lietuviškosios gimnazijos mokiniais aplankė Tarybų Lietuvą. Maža to, jos išdrįso aplankyti tėvynę 1980-aisiais metais, kai Tarybų Lietuva šventė savo 40-tąjį gimtadienį! Vadinasi, daro išvadą nejuokais įerzinti „vaduotojai“, šiuo poelgiu išeivijos jaunimas pri pažino de facto tarybinę santvarką, o šitokios „nuodėmės“ negalėtų atleisti net Romos popiežius.

Tad kur gi logika? Iš vienos pusės, „vaduotojai“ sielojasi, kad greitai jų vaikams Lietuva taps „terra incognita“, todėl siūlo palaikyti su ja „gyvą ryšį“, „sielojantis,—anot Juozo Girniaus,—jos rūpesčiais ir dalyvaujant jos laimėjimuose“. Iš kitos pusės—apšaukia nusikaltėliais visus tuos, kurie bando šiais patarimais pasinaudoti. Žino „vaduotojai“, kad kito kelio nėra, kad izoliacija tik pagreitins jų tautinę mirtį, puikiai žino. Ir pakalbėti apie tai nevengia... Tačiau paversti žodį kūnu, pažvelgti į Lietuvą iš arti, o tuo labiau—pabandyti ją suprasti—bijo... Tragiškas ar komiškas šis paradoksas? Mūsų nuomone—tragikomiškas...
Kazys Bagdonavičius

Apie gerą paukštį, jo lizdą ir infliaciją

Kaip taisyklė, dipukai Amerikos neplūsta. Tai aksioma. Ar sunku jiems tenai bebūtų, ar labai lengva, ar turi darbo, ar gauna bedarbio pašalpą, ar pakyla į finansines aukštumas, ar sunkiai besuduria galą su galu—visa tai „vaduotojų“ užimamai pozicijai jokios reikšmės neturi. Kaip sakoma, geras paukštis į lizdą neteršia. Tegu ir į svetimą. Todėl mums, gyvenantiems Tarybų Lietuvoje, sužinoti nors ką apie paprastų amerikiečių rūpesčius iš reakcingosios lietuvių emigrantų spaudos praktiškai neįmanoma. Nes dipukai, kas beatsitiktų, Amerikos neplūsta.

Nemanykit, kad tai visada lengva. Sakysim, ne taip seniai Salvadora sostinėje San Salvadore siųstėjanti chuntos kariuomenė, kuriai vadovauja prityrę amerikiečių patarėjai, nužudė keturias katalikų vienuoles—Jungtinių Valstijų pilietes. Teroro aukų tarpe buvo ir Uršulės ordino vienuolė lietuviškos Darata Kazelaitė, angliškai besivadinusi Dorothy Kazel. Prieš nužudant, visos keturios vienuolės buvo sužvėrėjusių kareivių išprievartautos, pranešė „vaduotojų“ laikraštis Vilnis, 1982 kovo 4

„Naujienos“. Pranešė, ir viskas. Ir—jokios reakcijos. Jokio pasipiktinimo, kad Amerikos administracija visom išgalėm remia savo pačios liaudį beterorizuojančią Salvadora chuntą. Kad šalis, besididžiuojanti savo demokratija, padeda žudyti mažytės tautos sukilusią liaudį. Čia kiekvienas padorus žmogus pakeltų balsą, tačiau dipukai nutylėjo. Nes geras paukštis į lizdą neteršia. Tegu ir į svetimą. Jeigu jau labai norisi plūstis—prašom, plūskit Tarybų Lietuvą. O apie Ameriką kaip apie nimirusį—arba gerai, arba nieko.

Tačiau nėra taisyklės be išimties. Nori ar nenori, gyvenimo reakcijos kartais griauia bet kurias išankstines nuostatas. Štai tada ir dipukų spaudoje galima aptikti faktų, kurių kitais atvejais niekas viešumon nekeltų. Kaip pavyzdį pasitelksime tas pačias „Naujienas“: „Praeitų ir šių metų ekonominiai sunkumai kyla dėl didelės JAV infliacijos. Dolerio vertė mažėja, o prekės ir patarnavimas brangsta“. Anokia čia paslaptis, pasakys tūlas klausytojas. Pats Ronaldas Reaganas neseniai aiškino, kad 1965 metų doleris šiandien teturi tik trečdajį

Tik kapitalizmo sąlygomis bujoja toks biznis

... Karlo ir Margaritos iš Filipinų berniukas pagal vietinius papročius jau buvo laikomas dideliu. Prieš mėnesį sukako ketveri metai. Todėl nereikėjo nuolat prieidinėti prie lango ir žiūrėti, kaip jis kapstosi smėlyje prie namo vartų. Tik po pusvalandžio, baigusi darbus virtuvėje motina išėjo jo pašaukti. Mažylio prie vartų nebuvo. Zvilgterėjo į kiemą, gatvę—nėra. Pajutusi kažką negera, puolė pas kaimynus. Gatvės gale jai pasakė matę, kaip mažylį vedėsi gražiai apsirengusi jauna moteris. Trečią parą policija jį surado. Nusikaltėlis namuose Manilos pakraštyje kartu su berniuku buvo dar trys pagrobti maždaug vienduo amžiaus vaikai.

Sios iš Indonezijos spaudos paimtos žinutės rodo, kad pastaruoju metu Pietryčių Azijos šalyse suklestėjo naujas nusikalstamas biznis. Nelegalios prekybos vaikais masto dar niekas nesiėmė nustatyti, nors, susipažinus su informacija iš įvairių šalių aiškėja, jog kasmet iš čia į Vakarų Europą ir JAV neteisėtu būdu išvežama tūkstančiai mažylių. Tailando laikraštis „Bangkok post“ šį gėdingą bumą vadina „daugiamilijonine eksportine industrija“. Laikraštis žino, ką rašo. Jo duomenimis, Tailando sostinėje galima „įsigyti“ naujagimių už 70 dolerių, o iš Londono arba Niujorko klientų už jį išpešti beveik 10000. Taigi apetitams tik didėti.

Dažniausiai vaikus tiesiog vagia. Malaizijoje ir Indonezijoje susektos suorganizuotos vagių gaujos. Ma-

savo vertės. Tačiau šiuos visiems puikiai žinomus faktus greičiau surasime vilniškėje „Tiesoje“, negu „vaduotojiškoje“ spaudoje. Todėl kyla klausimas—kas gi pasikeitė amžinose dipukų nuostatose? Ogi infliacija, apie kurią jie paprastai būdavo linkę nutylėti, palietė ir pačias „Naujienas“: „Spaustuvės turėjo mokėti 300 dolerių ir daugiau už švino šildymą ir linotipuose, ir liejamose mašinose. Tai buvo rodos labai didelė suma. Praeitą žiemą šildymui ir mašinoms vartojamas gasas pakilo teko mokėti iki 1100 dolerių. Vien tik tai gaso kaina pakilo 800-ais dolerių“. Popierius, visai neseniai kainavęs iki 1200 dolerių, šiais metais, skundžiasi „Naujienos“, kainavo 3200 dolerių. Buvo mėnuo, kai už popierių reikėjo mokėti iki 4000-čių, guodžiasį laikraštukas. Štai kodėl prenumeratą teko pakelti iki 45 dolerių. Buvo mėnuo, kai už popierių reikėjo mokėti iki 4000-čių, guodžiasį laikraštukas. Štai kodėl prenumeratą teko pakelti iki 45 dolerių metams. Maža to, dūsauja „Naujienos“, pačia baisiausia nelaime tapo išaugusios pašto išlaidos... Padūsavęs ir paaimnavęs, laikraštis aliarmuoja: „Infliacija mus verčia krepintis į skaitytuosius ir prašyti pagalbos“. Kitaip sakant, siūskite dolerius, brangūs tautiečiai, nes ir mus gali ištikti tai, kas ištiko daugelį „vaduotojiškos“ spaudos organų. Čia ir slypi atsakymas, kodėl „Naujienos“ sulaužė jau minėtą „gero paukščio“ elgesio taisyklę.

Baigiant, belieka paguosti „vaduotojus“ jų personažo Maikio mintimi, pasakyta jo tėvui: „Nenusimink, tėve. Džiaukis, kad gyvename laisvame krašte. Kitur yra blogiau“.
Kazys Bagdonavičius

laizijos Pinango mieste suėmė vieną vaikų vagį. Mažylius jis vogdavo ir nusiveždavo prie motorolerio sėdynės pritvirtintoje pintinėje, vyresnius įkalbėdavo pasivažinėti. Indonezijoje tokia gauja susekta, tada, kai motina atpažino prieš pusmetį dingusią dukrą nuotraukoje, išspausdintoje olandų žurnale kartu su „tėvais“. Paskui paaiškėjo, kad mergaitę pagrobė gauja, siautusi kai kuriuose stambiuose šalies miestuose. Spaudoje pranešta, kad prekyautojai vaikais pasiekė net gimdymo namus. Pirktos seserys įkalbina daugiavaikes ir neturtingas motinas atiduoti naujagimius už padorių sumą.

Nusikalstamas vaikų supirkinėjimas ir pardavimas sukėlė regiono šalių visuomenės pasipiktinimą. Europiečių ar amerikiečių atvažiavimas į čia pirkti ir išsivežti vaikų, pažeidžiant įstatymą, ir visas moralines normas, pabrėžia Indonezijos laikraštis „Berita juda“—kėsinimasis į nacionalinį orumą.
S. Byčkovas

SENIAUSIOJI EUROPOS VALSTYBĖ

Seniausios iš dabartinių Europos valstybių—San Marino—istorija prasidėjo 301 metais. Tada pusiaulegendinis akmentašys Marinas ant neprieinamo Titano kaino ikūrė religinę bendruomenę, kuri ilgainiui virto mažą respubliką.

Respublikos „parametrai“ be galo kuklūs: teritorija—61 kv. km, 20000 gyventojų. Vienintelė šalis, su kuria ji ribojasi,—Italija, supanti ją iš visų pusių. Valdo šalį kartu du kapitoni-regentai, kuriuos pusmečiui renka Didžioji generalinė taryba (vienų rūmų parlamentas).

Lotynų k. žodis „libertas“—„laisvė“—puošia šalies valstybinę herbą. Ištikus šimtmečius San Marino gyventojai atkakliai, dramatiškai kovoję už laisvę ir nepriklausomybę. Respublika patyrė daug viršum žemyno praužusių audrų, ne kartą keitusių Europos sienas. Šiandien San Marino atstovo parašas išvedžiotas po Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo Baidgiamuoju aktu.

Daugiausia pajamų šalis gauna aptarnaudama turistus, pardavinėdama pašto ženklus, monetas. Jos ekonomika susijusi su Italija, tad kapitalistiniams Vakarams būdingi krizių reiškiniai paplinta ir seniausioje, mažiausioje Europos respublikoje.

San Marino piliečiai mylėjo laisvę ir sieke teisingumo ne tik praecityje. Respublikoje po senovei tvirtos kairiųjų jėgų pozicijos. Nuo 1978 m. komunistams ir socialistams priklausė dauguma Didžiojoje generalinėje taryboje. Per rinkimus į vietos valdžios organus 1980 m. gegužės mėnesį laimėjo kairiųjų kandidatai aštuoniose iš 9 rinkiminių apygardų. Šalį valdančios kairiosios jėgos vykdo pažangius pertvarkymus, kad užtikrintų gyventojų užimtumą, keltų šalies ekonomiką, plėstų darbo žmonių teises.

... Eilinė aukščiausios valdžios perdavimo ceremonija vyko praėjusių metų spalio mėnesį. Respublikos vadovai tapo komunistų ir socialistų partijų atstovai. Taip senovės tradicijos įgauna naują turinį.
S. Batyrevas

SUOMIJOS PASIRINKIMAS

Helsinkyje šešerių metų kadencijai nauju Suomijos respublikos prezidentu išrinktas socialdemokratų partijos kandidatas Maunas Koivistas. Šiame poste jis pakeitė Urhą Kalevą Kekoneną, kuris daugiau kaip ketvirtį amžiaus vadovavo Suomijos valstybei. Su Kekonenu susijusi ištisa epocha Tarybų Sąjungos šiaurinio kaimyno gyvenime. Būdingas šios epochos bruožas—taiki užsienio politikos linija, pavadinta dviejų įžymių šalies vadovų—J. K. Pasikivio ir U. K. Kekoneno vardu.

Pagal Suomijos konstituciją prezidentas vaidina nepaprastai didelį vaidmenį nustatant užsienio politiką. Todėl nenuostabu, kad rinkiminės kampanijos metu šalies visuomenė skyrė didelį dėmesį užsienio politikos klausimams. Buvo pabrėžiamas būtinumas toliau vykdyti teikią "Pasikivio-Kekoneno liniją", draugišką geros kaimynystės santykių vystymą su Tarybų Sąjunga.

Tačiau ryšium su Kekoneno pasitraukimu šalyje suaktyvėjo jo kursui priešiškos politinės jėgos. Jos susitelkė apie kai kuriuos pramoninius finansinius susivienijimus, susijusius su Vakarų imperialistinėmis monopolijomis. Šios jėgos norėjo, kad kartu su buvusiu prezidentu į praeitį pasitrauktų ir jo užsienio politika, kurios kertinis akmuo buvo 1948 metais su Tarybų Sąjunga pasirašyta draugystės, bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos sutartis. Jos atakavo ir atskirus Tarybų Sąjungos bei Suomijos sutarties straipsnius.

Reikia pasakyti, kad šios jėgos negausios ir kad ligšiolinį Suomijos užsienio politikos kursą remia suomių tautos dauguma.

Kodėl taip yra, akivaizdžiai išaiškino U. K. Kekonenas knygoje "Taminiami" (taip vadinama prez-

idento rezidencija Helsinkyje). Ji pasirodė 1980 metų pabaigoje ir laikoma Suomijoje buvusio prezidento "politiniu testamentu". Daugiau kaip per 30 metų, rašo jis, "mes įsitikinome kad bendradarbiavimas su Tarybų Sąjunga ne tik

imanomas, bet ir labai naudingas mums", ir kad santykiai su TSRS "stiprina mūsų tarptautinę padėtį ir valstybinę nepriklausomybę". Taikių geros kaimynystės santykių su TSRS vystymas knygoje apibūdinamas kaip pagrindinis šalies užsienio politikos uždavinys.

Natūralu, kad geri politiniai santykiai savo ruožtu teigiamai atsiliepią ir ekonominių ryšių plėtimui. Suomijoje aukštai vertinama 1977 metais pasirašyta ilgalaikė prekybinio, ekonominio, pramoninio ir mokslinio-techninio bendradarbiavimo vystymo ir gilimo programa iki 1990 metų, kuri po to buvo pratęsta iki 1985 metų. Ji—dviejų šalių ekonominių ryšių stabilumo, jų perspektyvumo įrodymas ir garantija. O tai labai svarbu Suomijai—ryšiai su TSRS padeda jai žymiu mastu apsaugoti savo ekonomiką nuo krizės reiškinių, būdingų kapitalizmui.

Daugelis Suomijos pramonės įmonių vykdo Tarybų Sąjungas užsakymus, ir tai turi didelę reikšmę apribojant nedarbo didėjimą. Suomijos pramonės sąjunga—įtakinga verslininkų organizacija ryšium su prezidento rinkimais paragino remti tuos, kurie padeda plėsti prekybą su TSRS, igalinančią užtikrinti užimtumą. Suomijos spaudoje buvo pranešta, kad Tarybų Sąjungos užsakymų dėka turi darbą mažiausiai 150 tūkstančių suomių.

Naujas Suomijos prezidentas M. Koivistas—žinomas šalies politinis veikėjas, kuris 1968-1970 metais buvo ministras pirmininkas, o nuo 1979 metų vėl vadovavo vyriausybei. Savo rinkiminėse kalbose jis ne kartą pareiškė, kad užsienio politikoje toliau vykdys "Pasikivio-Kekoneno liniją", draugystės ir bendradarbiavimo su Tarybų Sąjunga kursą.

TSRS ir Suomijos draugystės, savitarpio pasitikėjimo ir vaisingo bendradarbiavimo santykiai—tai didžiulis savitarpiai naudingas bendras laimėjimas. Jie yra svarbūs taikos stiprinimo ir bendradarbiavimo vystymo veiksnys Europoje.

V. Sereika

Vakarams nepatinka permalos Ganoje

Ganoje įvyko karinis perversmas. Paradoksalu tai, kad šalies prezidentą H. Limaną nuo valdžios vairo nušalino tas pats kariškis, kuris jam padėjo ateiti į valdžią prieš porą metų. Tai Dž. Rolingsas. Pasak Akros radijo, jis yra pačios populiariausios ginkluotųjų pajėgų organizacijos—Jaunųjų karininkų korpuso—atstovas. Jis jau trejetą mėnesių yra turėjęs valstybės vairą savo rankose. Apvalęs valdžią nuo piktnaudžiavimų ir korupcijos, jis šį vairą 1979 metų pabaigoje perdavė prezidentui H. Limanui. Tačiau šio prezidentavimas nedavė laukiamų rezultatų. Nors pradžioje H. Limanas ir bandė įvesti tvarką ekonomikoje, neleisti plėtotis korupcijai, tačiau vėliau viršų paėmė krizės reiškiniai. Neregėta mastą pasiekė infliacija. Smarkiai sumažėjo kakavos pupelių gamyba, o tai duodavo 70 procentų krašto pajamų. Vis didesnis kiekis kavos pupelių kontrabandinių būdu buvo išvežama į kaimynines šalis. Visiškajausmuko valiutos vertė, pragyvenimo lygis. Tai sukėlė visų gyventojų sluoksnių nepasitenkinimą. Per porą H. Limano prezidentavimo metų kariškiai net trejetą kartu

bandė įvykdyti perversmą.

Paėmęs valdžią į savo rankas, Dž. Rolingsas suėmė prezidentą ir apie 160 politinių veikėjų, kurių trečdalis vėliau paleido. Sudaryta Laikinoji nacionalinės gynybos taryba. Jos vadovas Dž. Rolingsas šiomis dienomis pareiškė, kad respublikai teks įveikti nemažai sudėtingų problemų, kurias paliko buvęs režimas. Krašte pradėti svarbūs pertvarkymai. Į juos įtraukiami visi gyventojų sluoksniai, steigiami revoliucijos gynimo komitetai. Pradėta ryžtinga kova su korupcija, spekuliantais, išprašyta iš šalies grupė užsienio prekyautojų, dirbtinai didinusių maisto produktų ir kitų prekių kainas. Imamasi priemonių pramonės ir žemės ūkio gamybai paspartinti, neraštingumui likviduoti. Artimiausiu metu bus paskelbtas Laikinosios nacionalinės gynybos tarybos dokumentas, reglamentuojantis revoliucinių komitetų veiklą, bus sudarytas jų vadovaujantis organas.

Nors padėtis Ganoje yra rami, tačiau vietos laikraščiai nuogaustauja, jog galimas samdinių iš užsienio įsiveržimas, nes ne visiems Vakaruose patinka permalos Ganoje.

Apžvalgininkas

Kinija atveria duris Vakarams

Vakarai Kinijoje stato naftos ir akmens anglies įmones, vysto elektros energetiką ir statybinę industriją. Japonijos ir JAV, Vakarų Vokietijos ir Prancūzijos, Italijos verslininkai ėmėsi statyti uostus, pramonės modernizuoja gamyklas, plečia žemės ūkio mašinų gamyklas. Tai daroma bendromis jėgomis. Sinchua agentūros ekonomistų paskaičiavimu, pernai atidarytos sąskaitos 131 mišriai Kinijos ir užsienio šalies įmonei. Bendrai investicijų į "mišrias įmones" suma per pastaruosius dvejus metus—pusantro milijardo dolerių.

Tai tik dalis ekonominės politikos, kurios ėmėsi dabartiniai Pekino lyderiai. Žinoma, kad Fucziano, Čzencziano ir Guanduno provincijose verslininkams iš Vakarų sudarytos dar palankesnės sąlygos. Šiose provincijose jie savistoviai stato įmones. Čia silpna valstybės kontrolė, joms suteiktos didelės mokesčių lengvatos.

Kinijos valstybinio užsienio kapitalinių įdėjimų kontrolės komiteto narys Čzi Čunvėjus pareiškė, kad toks kursas yra "ilgalaikė strateginė politika", kurios šalis ėmėsi siekdama pagerinti savo ekonominius reikalus. Jis pabrėžė, kad Pekinas mišrių įmonių ir verslo kūrimą, kada juose drauge su Kinija dalyvauja užsienio kapitalas, vadina "istoriniu uždaviniu".

Tenka pripažinti, kad Pekino apetitas, remiant "mišrias įmones", sparčiai didėja. JAV finansų ministras D. Riganas po kelionės į Kiniją pareiškė, kad Vašingtonas paspartins prekybinių ir ekonominių JAV ryšių plėtojimą ir bendradarbiavimą su Kinija. Jis pabrėžė, kad Baltieji rūmai yra pasiryžę pakeisti visus "pasenusius" ir "nepalankius" Amerikos įstatymus,

kurie reguliavo prekybinius ir ekonominius JAV ir Kinijos santykius. Savo ruožtu, Pekino lyderiai paskubėjo apdovanoti Vašingtoną naujais pažadais, kurių pagrindas yra dar palankesnės lengvatos įvežti Amerikos kapitalą. Pekino lyderiai Amerikos monopolijoms garantuoja nedidelius mokesčius ir muitinės lengvatas, jei jos padidina savo pastangas idėti kapitalą įvairiose Kinijos liaudies ūkio vystymo kryptyse ir srityse.

Sujudo ir Tarptautinis rekonstrukcijos ir vystymo bankas, kurio veiklą kontroliuoja Amerika. Bankas Pekinui pažadėjo naujus kreditus su viena sąlyga, kad Kinijoje kapitalistinis ūkininkavimo būdas plėstųsi, o socialistinis—siauřėtų. Kita vertus, Tarptautinio rekonstrukcijos ir vystymo banko ir Kinijos kapitalo bendradarbiavimu, Kinijos ekonomika bus tampriai susijusi su Vakarų rinka ir nuo jos priklausys. Jau dabar Amerikos mokslininkai pabrėžia kaip pavojingą yra Kinijai "atvirų durų" Vakarams politinis kursas. Jis reiškia socialistinių Kinijos ekonomikos pamatų keitimą į kapitalistinės ekonomikos pamatus.

Kita vertus, Pekino lyderiai Amerikos ir kitų Vakarų valstybių palankumą įgijo ne atsitiktinai. Jis nėra apibrėžtas vien ekonomiais kapitalo išskaičiavimais. Vakarų pastangos pasinaudoti Kinijos "atvirų durų" politika ekonomikoje yra susijusios su politiniais išskaičiavimais. JAV ir jų sąjungininkės geras prekybinius ir ekonominius santykius su Kinija moka jai už Pekino lyderių antitarybiškumą, už dabartinių šalies vadovų išpuolius prieš taikingą Tarybų šalies politiką.

Apolinaras Sinkevičius

NATO ir prekyba ginklais

Pagrindinių NATO šalių ginklų monopolijos, siekdamos gauti kuo didesnius pelnus, sparčiai plečia ginklų eksportą į besivystančias šalis. Pavyzdžiui, JAV tiekia ginklus 70 šalių. Amerikos ginklų eksportas nuo 1950 iki 1977 metų padidėjo 22 kartus, pasiekė 11,8 milijardo dolerių. 1976-1979 metais Amerikos monopolijos, parduodamos ginklus, gavo daugiau kaip 50 milijardų dolerių pelno, o vien 1981 metais—apie 20 milijardų dolerių.

Prancūzija ir Anglija aštuntajame dešimtmetyje taip pat gerokai padidino ginklų eksportą, ypač į besivystančias šalis. Vien nuo 1970 iki 1977 metų jis padidėjo atitinkamai 6 ir 3,6 karto. Prancūzija tvirtai pirmąja Europoje pagal ginklų tiekimą. 1980 metais Prancūzijos ginklų eksportas sudarė 24 milijardus frankų. VFR ginklų ir karinių medžiagų tiekimo apimtis—maždaug 5 milijardai markių.

Pagal pagrindinį imperializmo politinį motyvą—sukurti tvirtą karinį potencialą, nukreiptą prieš nacionalinio išsivadavimo judėjimą visame pasaulyje,—kai kurios trečiojo pasaulio šalys virsta monopolinio kapitalo intereso atstovais arba bazinėmis šalimis. Pirmojoje vietoje yra Artimieji ir Viduriniai Rytai (Izraelis, Saudo Arabija ir kt.), nes šio regiono šalys yra žaliavų tiekėjos, taip pat JAV ir kitų pagrindinių NATO šalių karinio poveikio Afrikai ir Indijos vandenyno regionui platforma. Šiuo metu, įstojus Ispanijai į NATO, Siauřės Atlanto pakto plat-

forma dar padidėjo, agresyvus blokas žūliai skverbiasi Afrikos link. Šiuo požiūriu būdinga ir JAV kampanija prieš Libiją, ir Pentagono pastangos dislokuoti Egipte 50 tūkstančių greito reagavimo pajėgų kareivių.

Imperializmas, tiekdamas ginklus, pirmenybę teikia strategiškai svarbiems mūsų planetos taškams—PAR, Brazilijai, Čilei ir Pietų Korėjai. Į Egiptą, imperializmas žūri kaip į prarasto Irano pakaitalą.

Forsuotas ginklų eksportas į strategiškai svarbias monopoliniam kapitalui šalis vis labiau militaruozuoja pastarųjų ekonomiką. Šis socialinis-ekonominis pagrindas stiprina militaristinių jėgų ir nacionalinės buržuazijos grupių, glaudžiai susijusių su transnacionalinėmis karinėmis pramoninėmis korporacijomis, pozicijas. Jų interesai, susipindami su pagrindinių NATO šalių karinių pramoninių kompleksų interesais, didina karo grėsmę karstuosiuose planetos taškuose.

Alfredas Sokolovas

— Automobilių pramonės darbininkų profsąjungos prez. Douglas Frazer duomenimis, nuo 1957 metų iki 1977 darbininkų darbingumas padidėjo 109 procentais, o jų algos tik 104 procentais.

— Čikagoje aštuoni negrai ir lotynai nepriklausomi kandidatai susitarė vieni kitus remti būti išrinktais į valstijos seimelį.

Vilnius, 1982 kovo 4

Komunistams terorizmas nepriimtinas

Marksizmo-leninizmo klasikai nurodė terorizmo, kaip politinės kovos formos, žalingumą. Marksistai priemonę išnaudotojiškai santvarškai nuversti visuomet matė liaudies masių revoliucijoje, o ne terorizme. K. Marksas ir F. Engelsas, kritikuodami M. Bakuniną ir jo šalininkus, 1873 m. rašė, kad siūloma paleisti driskį, kurį patys darbininkai pašalino per "revoliucijas vakarų masiniu pavyzdžiu" ir tuo būdu reakcininkų nuožiūrai nemokamai duoti gerai dresiruotą agentų-provokatorių gaują.

Kaip matome, K. Marksas ir F. Engelsas ne tik smerkė bandymus masinę proletariato kovą pakeisti terorizmu, bet ir suprato, kad pavieniai teroristai, norėdami to ar ne, dažnai tampa valdančiosios klasės agentais darbininkų judėjime.

Visa tolesnė terorizmo istorija patvirtino šią toliaregišką išvadą. Komunistai visada buvo ir yra prieš terorizmą. Ypač daug smerktinų žodžių terorizmo atžvilgiu pasakė ir parašė Vladimiras Leninas. Kada caro satrapai nužudė jo broli Aleksandrą, V. Leninas pasakė: Mes eisime kitu keliu".

Ivykių raida parodė, kad V. Leninas ir jo vadovaujama Komunistų partija visą laiką buvo ir yra prieš terorizmą.

Terorizmas—tai netikėjimas masių revoliucingumu, jų vaidmens istorijoje menkinimas. XX amžiaus pradžioje terorizmo šalininkai tvirtino, jog proletariatas dar nepriaugo iki revoliucinės kovos būtinumo supratimo. Mūsų dienų teroristai aiškina, kad darbininkų klasė suburžuazėjo, susitaikė su savo padėtimi ir atsisakė revoliucinės kovos.

V. Leninas įtikinamai parodė, kad oportunistas dėl savo smulkia-buržuazinės prigimties nėra vieninga srovė, tačiau koks jis bebūtų iš išorės—ultrakairysis ar dešinysis, radikalus ar susitaikėliškas—objektyviai padeda nuginkluoti proletariata. "Pašėlęs" nuo kapitalizmo baisybių smulkusis buržuas, tai—socialinis reiškinys—būdingas, kaip ir anarchizmas visoms kapitalistinėms šalims. Tokio revoliucingumo nepastovumas, jo nevaisingumas, savybė greitai virsti klusnumu, apatija, fantastika, net "pašėlusiu" susižavėjimu viena ar kita buržuazine "madinga" srove,—visa tai yra visiems žinoma".

Apie pagarsėjusias stiprias moteris

Istorinės kronikos pasakoja, kad lenkų kunigaikščio Janušo žmona Ana labai gerai šaudė iš lanko, kurį nebuvo lengva įtempti net vyrams. Lenkė kunigaikštienė Cimbarca pirštais traukė riešutus. Kronikose taip pat minima moteris, lankšiusi pasagas.

Stiprių moterų būta ne tik viduramžiais. XIX amžiaus pabaigoje, kai atsirado sunkumų kilnojimas, moterys drauge su vyrais eidavo į cirko areną galynėtis. Amerikoje ir Europoje savo originaliais triukšais garsėjo vokietės, airės, anglės, itales, prancūzės, amerikietės.

1885 metais Prahoje gastroliavusi mis Elzbieta, svėrusi 121 kilogramą, lankstė geležinius strypus ir pasagas. Žiurovus stebino Belos Džinos jėga. Ji iškeldavo ir laikydavo specialią platformą, ant kurios būdavo du raiteliai (!). Be to, ši artistė be didelio vargo perplėsdavo 110 kortų kaladę.

Deimantiniu diržu už išpūdingus triukšus buvo apdovanota amerikie- Vilnis, 1982-R6+6 4

Marksizmas visuomet neigė avantiūrizmą ir įvairius šamokslus. 1897 m. V. Leninas pažymėjo, kad socialdemokratams šamokslais netiki, "kad šamokslų laikas seniai yra praėjęs, kad politinę kovą paversti šamokslu reiškia, iš vienos pusės, be galo ją siaurinti, o iš antros—pasirinkti pačius nevykusius kovos būdus".

1916 m. lapkričio 4 d. V. Leninas kalbėjo Šveicarijos socialdemokratų partijos suvažiavime. Savo kalboje jis specialiai palietė klausimą apie terorizmą.

"Šiaip ar taip mes esame įsitikinę,—pareiškė V. Leninas,—kad revoliucijos ir kontrrevoliucijos patyrimas Rusijoje patvirtino, jog teisingai mūsų partija daugiau kaip dvidešimt metų kovojo prieš terorą, kaip taktiką".

Vladimiras Leninas, kalbėdamas RSDDP VIII partinėje konferencijoje apie imperialistinių šalių vykdomą terorizmą atsilikusių ir silpnų valstybių atžvilgiu, pabrėžė: "O kai didžiosios valstybės, turinčios savo rankose karines pajėgas, šimtą kartų didesnes už mūsų, puola mus ir priverčia prieš mus kariauti visas mažąsias valstybes,—ar tai nebuvo teroras".

Lietuvos Komunistų partija taip pat visuomet kovojo prieš avantiūrizmą darbininkų judėjime. Ji mokė visus antifasistus, jog į kovą su fašizmu reikia įtraukti plačiąsias darbo žmonių mases.

Po nevykusio mėginimo nuversti fašistinį režimą, kurį organizavo liaudininkai, Lietuvos Komunistų partija atsišaukime, kurį pasirašė A. Sniečkus, nurodė: "Nepasitenkinimas palietė ir socialdemokratų bei liaudininkų partijos narius. Ir tenai atsirado tikrų fašizmo priešų, kurie gatavi net galvas guldyti kovoje prieš fašizmą. Tačiau tie fašistų priešai dar nesupranta tų kelių, kuriais reikia eiti į fašizmo nuvertimą. Jie dar nesupranta, kad fašizmas Lietuvoje bus nuverstas ne šamokslu keliu, ne žmonių saujelės pasiaukojimu, o vien plačiųjų masių įsitraukimu į kovą, vien masių sukilimu".

Sis teigimas pasitvirtino 1940 metais, kai Lietuvoje buvo nuversta fašistinė santvarka, kai Lietuva įstojo į TSRS, kurios įkūrimo 60-metį minime šiais metais.

Pr. Arlauskas

tė Džozefina Blat, cirke praminta Minerva. Ji ant pečių išlaikė pakylą, ant kurios stovėjo 23 vyrai. Visi jie svėrė 1616 kilogramų.

Tris dešimtmečius po cirko kupolu publiką stebino ir žavėjo garsiojo austrų atletu Filipo Brumbacho dukterė Kati Brumbach. Ji žongliuodavo su svarsčiais, galėjo viena ranka iškelti 90 kg. o dviem—131 kg svorį ir tapo pasaulio moterų rekordininke. Sis rezultatas nepagerintas iki šiol.

1956 metais rekordų knygon buvo įrašyta, jog Džein Vesli iš Prancūzijos pasiekė amžiaus rekordą. Ji nuo grindų pakėlė 178 kg štangą. Deja, amžiaus rekordas teišsilaiškė 20 metų: 1975 metų gegužės 5 dieną amerikietė Džein Tod pakėlė 179 kg.

Si sportininkė—pasaulio atletinės gimnastikos jėgos trikovės rekordininko Terio Todo žmona. Ji gimė 1953 metais, yra 168 cm ūgio ir sveria 76,6 kg. Užsiiminėti, regis, vien tik vyrų sporto šaka ją paakino Terio pasiekimai. Dažnai būdama su juo treniruotų salėje,

Milijonai žmonių miršta badu

Mūsų planeta didelė ir turtinga gamtos išteklių. Dosni jos žemėje gausiai uždera visa, kas reikalinga, kad žmonija galėtų normaliai gyventi ir vystyti gamybines jėgas. Tačiau ištisos tautos Azijos, Afrikos ir Lotynų Amerikos šalyse dar badauja ir skursta, nors žmonija gyvena XX amžiuje—spartaus civilizacijos vystymosi amžiuje. Mirtis badu—tas baisus niūrios kolonializmo epochos palikimas—tebegresia šimtam milijonų žmonių besivystančiose šalyse. SNO duominimis, šioje pasaulio dalyje dabar nuolat badauja ir negauna pilnaverčio maisto daugiau kaip milijardas žmonių, jų tarpe maždaug 300 milijonų vaikų. 30-40 milijonų žmonių kasmet miršta badu. Pavyzdžiui, Pietų Afrikos Transkėjaus kolonijoje 40 procentų afrikiečių vaikų miršta badu, nesulaukę 10 metų amžiaus!

Badas... Jo baisius požymius šių eilučių autoriui teko matyti daug metų dirbant Azijos šalyse, kurias šimtus metų negailestingai išnaudojo Vakarų kapitalas. Badas—tai visiškai deformuoti mirdinčių žmonių kūnai, tai giliai įdubusios vaikų akys, maldaujančios

pagalbos, tai jų sulysusios, sausos kaip augalų stiebeliai rankytės... O tuo pačiu metu gobšus imperikalizmas vaikydamasis viršpelnių, stengdamasis, kad nesumažėtų kainos, įsako sudeginti, užkasti žemėn, išmesti į vandenyno dugną šimtus tūkstančių tonų grūdų, daržovių, vaisių, pieno ir kitų maisto produktų.

Bet ne tik tai sąlygoja sunkią padėtį mitybos srityje. Nežabotos ginklavimosi varžybos, kurias kursto imperikalizmo ir reakcijos jėgos,—tai dar viena bado daugelyje besivystančių valstybių priežastis. SNO duomenimis, kad iki XX amžiaus pabaigos būtų galima kiek sumažinti baisiausias skurdo apraiškas šiose šalyse, pagalboms turėtų sudaryti maždaug 12 milijardų dolerių. Tokia suma pasaulyje išleidžiama ginklavimuisi mažiau kaip per 10 dienų! Štai kodėl kova prieš karo grėsmę, už tarptautinio įtempimo mažinimą,—tai ne tik taikos užtikrinimo kelias. Ji taip pat prisideda prie planetos socialinės ir ekonominės pažangos spartinimo, tokių baisybių blygybių, kaip skurdas ir bado mirtis, likvidavimo. A. Jakovlevas

Geležies kalno lobiai

"Amazonės džiunglės... Čia, Brazilijos šiaurėje, Sera dus Karažaso kalnuose, prieš 14 metų Brazilijos geologai rado nepaprastai didelį geležies rūdos telkinį. Jo atsargos — 18 milijardų tonų. Kasmet iškasant 35 milijonus tonų (šitiek iškasti rūdos planuojame 1987 metais) jos pakaks daugiau kaip 400 metų", — sako čia dirbantis inžinierius Stefanonas Karvaljas Pena.

Toli boluoja kol kas bevardės gyvenvietės nameliai. Čia pradėtas įgyvendinti stambiausias Brazilijos istorijoje ekonominio vystymo planas, pavadintas "Didžiojo Karažaso projektu". Jis numato įsivinti Rytų Amazonę. Valstybinė kompanija "Vali du Rio Dosi", kur dirba Stefanonas Karvaljas Pena, jau kasa geležies rūdą. Tai pirmasis ilgalaikės programos etapas. Amazonės džiunglėse nutiestos autostrados, nuo Atlanto vandenyno iki Sera dus Karažaso kalnų driekiasi 890 km ilgio geležinkelis. Juo prie vandenyno pakrantės, kur baigiamas statyti šiuolaikinis uostas, bus vežama geležies rūda, varis, manganas, kita vertinga žaliava.

— Visą laiką atvyksta nauji žmonės, — pasakoja Stefanonas Karvaljas Pena. — Daugiausia jie Amazonės nepažįsta. Jų akimis džiunglės — "žalasis pragaras". Bet aš, čia išgyvenęs kelerius metus, jas laikau gražiausia vieta Žemėje. Pasiziūrėkite, nuostabu!

Nuo plynaukštės atsiveriantis vaizdas tiesiog keris. Horizontalo link,

ėmė ir pati mankštintis, dalyvauti varžybose. Šiandien Džein yra pirmoji pasaulyje moteris, trikovėje surinkusi 450 kilogramų sumą.

Reikia pridurti, jog moterys su vyrais dabar galynėjasi ne tik keldamos svorius. Jos runktnyja, per karate, džiudo, imtynių varžybas. Galbūt todėl, kad riterių laikai jau praėjo? O gal moterys nebenori laukti paramos ir užtarimo iš šalies ir, likdamos mielos ir švelnios, kartu nori būti ir stiprios? Kas jas, moteris, supaisys... Parengė J. Griškonis

šviečiant nekarštai saulei, nubanguoja Amazonės džiunglės. Vėjelis atneša kažkokių gėlių aromata. Tyla sudrumscia tik melodingos trelės. Tai gieda balti it sniegas paukščiai arapongai — viena gausios Amazonės faunos išmybių. Jų giedojimą girdi už kelių kilometrų.

Jau iš pat pradžių, atvykęs į šias vietas, atkreipiau dėmesį į šalikėse gulinius juodus luitus. "Geležies rūda, — paaiškina Stefanonas Karvaljas Pena. — Be to, jame yra beveik 70 procentų metalo. Antai ir Geležies kalnas. Vien tik geležies rūda. Matote, virš jo beveik niekas neauga. Tai geriausiai rodo, kad čia didelė mineralo koncentracija. Be to, 60 kilometrų spinduliu nuo mūsų gyvenvietės atrastos kitos didelės kitų brangių mineralų atsargos".

Čia aš praleidau 4 dienas. Su kuo tik teko šnekėtis, visi buvo tvirtai įsitikinę, kad Amazonės gelmėse esantys turtai padės spartinti jų tėvynės ekonominę pažangą.

J. Bepalka
Rytų Amazonė—Brazilija

Trumpai

— "New York Times" apklausinėjimais, 62 procentai amerikiečių sako, jog jie dabar blogiau gyvena, negu gyveno prieš metus.

— Šiomet per kongresinius rinkimus bus renkama trečdalis senatorių, visi atstovų buto kongresmanai ir 48 valstijų gubernatoriai.

— Japonijos Toyota automobilų kompanija ketina statyti Amerikoje fabriką, kurį operuos robotai ir per metus pagamins 250,000 automobilių.

— Jeigu kongresas socialinių programų apkarpyimą užgirs taip, kaip siūlo prez. Reaganas, tai socialinio aprūpinimo pašalpų neteks mažiausia 3 milijonai skurdžių.

— Amerikos miestų merų konferencija sako, jog prez. Reaganas su savo "naujuoju federalizmu" ignoroja miestuose gyvenančia varguomenė.

KAUNO DABARTIS IR ATEITIS

Kaunas pagal didumą—antrasis Tarybų Lietuvos miestas. Nors hitleriniai okupantai buvo sunaikinę beveik visą Kauno pramonę, išsprogdinę visus tiltus, pačią didžiausią tuo metu Lietuvoje elektrinę, išžudę keliasdešimt tūkstančių miesto gyventojų, miestas prie Nemuno ir Neries santakos tarybiniais metais neatpažįstamai išaugo ir pagražėjo.

Kaunas buvo vystomas kaip stambus pramonės ir kultūros centras pagal patvirtintą generalinį planą iki 1980 metų. Šiuo metu mieste gyvena daugiau kaip 380 tūkstančių žmonių. Jų skaičius, palyginus su 1940 metais, išaugo daugiau kaip du su puse karto. Sparčiai augant gyventojų skaičiui, reikėjo statyti daug gyvenamųjų namų. Ištiesi nauji gyvenamieji rajonai šiandien juosia Kauną.

Tarybų valdžios metais sparčiai plėtėsi miesto pramonė. Čia dabar yra daugiau kaip 100 pramonės įmonių, kurių produkcija keliauja toli už respublikos ribų. Smarkiai išaugo ne tik tradicinė lengvoji bei maisto pramonė, bet susikūrė mašinų gamybos, metalo apdirbimo, radiotechnikos pramonė. Pastatyta didžiausia Pabaltijyje dirbtinio pluošto gamykla.

Kaunas—vienas didžiausių mokslo ir kultūros centrų Lietuvoje. Ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų plačiai žinomi Kauno mokslininkų darbai, meno ir kultūros renginiai, sportininkų pasiekimai.

Praėjusių metų pabaigoje patvirtinti Kauno generalinio plano iki 2000 metų techniniai ekonominiai

pagrindai, planuojant perspektyvinių miesto gyventojų skaičių iki 500 tūkstančių. Nepraeis nė du dešimtmečiai, kai Kaunas taps pusmilijoniniu miestu.

Kaunas toliau vystysis kaip centrinėje Lietuvos dalyje esantis pramoninis, kultūrinis, regioninis centras. Miesto teritorija šiuo metu apima daugiau kaip 12 tūkstančių hektarų. Ateityje ji plės, prijungiant naujų gyvenamųjų rajonų statybai reikalingas Silainių, vėliau—Vaišvydovos ir Rokų vietas.

Plės miesto komunalinis ūkis, bus įrengiamos naujos vandenvietės, statomi valymo įrenginiai, tiesiami nauji šiluminiai tinklai, rekonstruojami miesto apvažiavimo keliai, Nemuną ir Nerį perkirs nauji tiltai.

Puikia kauniečių poilsio zona tapo Kauno marios. Netrukus šalia jų atsiras naujas 3,5 kvadratinį kilometrų dirbtinis ežeras—statomos Kruonio hidroakumuliacinės elektros vandens baseinas. Prie Kauno marių numatoma įrengti 12 naujų pliažų 40-čiai tūkstančių žmonių, atvirus plaukimo baseinus ir sporto aikštynus, stovyklavietes. Ateityje čia galės poilsiauti apie 50-60 tūkstančių miesto gyventojų. Nauji paplūdimiai numatyti prie Nemuno ir Neries upių.

Įgyvendinant naują generalinį planą, Kaunas dar sparčiau augs ir, gražės, miesto gyventojams bus sudaroma vis daugiau buitinių patobumų, dar geresnės sąlygos kultūringai ir prasmingai praleisti laisvalaikį.

V. Siudikas

Kauno "Aleksoto" stiklo fabrike didinama plataus vartojimo prekių gamyba, gerinama jų kokybė, atnaujinamas asortimentas. Daugelis gaminamų stikliukų, taurių, vazų žymima kokybės ženklu. Šiais metais pusė visų gaminamų plataus vartojimo prekių bus išleidžiama tik su kokybės ženklu.

Nuotraukoje: Kontrolierė Gražina Cibulskaitė demonstruoja naują fabriko produkciją. K. Jurelės nuotrauka

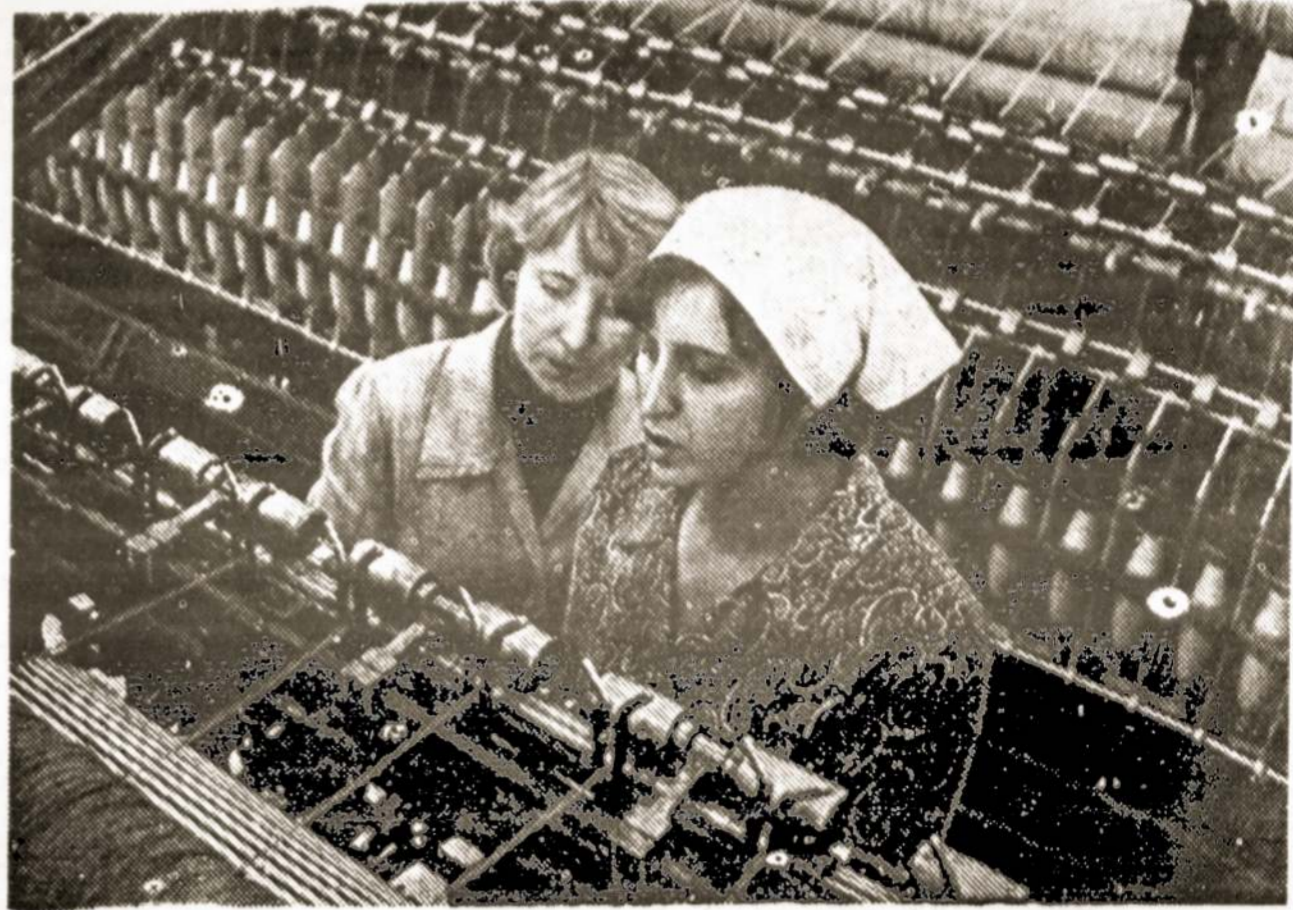
KAD BŪTŲ PARUOŠTI SAVARANKIŠKAM GYVENIMUI

Kauno 1-oji pagalbinė mokykla paminėjo 50-mečio jubiliejų. Jos įkūrėjas, vedėjas ir mokytojas buvo Jonas Laužkas, vėliau žinomas respublikoje pedagogikos ir psichologijos mokslininkas.

Šiuo metu čia dirba 55 pedagogai, kurių dauguma turi specialų

6

defektologinį išsilavinimą. Mokykloje vyksta gyvas, kryptingai ir įdomiai organizuotas metodinis darbas. Jam čia vadovauja direktoriaus pavaduotoja Irena Kerelytė. Itin veiklus mokinių pažinimo metodinis ratelis, vadovaujamas logopedės Danutės Kareivienės. Organizuojami susitikimai-konferencijos

Šiaulių neaustinių medžiagų fabriko verpėja, respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatė Nijolė Valujeva per metus pagamina apie 20 tūkstančių kilogramų kiliminių verpalų. Jos produkcija—pirmarūšė. Verpėjai suteiktas darbo spartuolės vardas. Už aukštus gamybinius rodiklius ji apdovanota "Darbo šlovės" trečio laipsnio ordinu. Savo profesijos išmokė 15 jaunų darbininkių.

Nuotraukoje: Verpėja Nijolė Valujeva su pamainos meistrė Liucija Bendikaitė. A. Dilio nuotrauka

Prie Alaušo krantų

Prieš valandą palikę Vilnių, kiek pasigrožėję Rytų Lietuvos kalvomis ir ežerais, pasiekėme Molėtus. Dar pusvalandis, ir jau gėrimės Alaušo ežero platybėmis rytiniame jo krante, kur isikūrė Balninkai—seniau buvęs atkampus valsčius centras, o dabar tapęs pagrindine to paties pavadinimo kolūkio gyvenviete.

Būta malonaus sutapimo. Ona Stasiūnienė, kurią pakalbino teiraudamiesi vietinio pašto, su aukštaitišku svetingumu pakvietė pasisvečiuoti įkurtuvių proga. Susipažįstame su jauniausia šeimos atžala—moksleivių Vygantu. Vyresnysis sūnus Gintautas Naujesiems Metams atvykęs pas mamą iš Veprių, kur mokosi technikumė. Svenčių proga parvažiavusi ir vyriausioji duktė Vida, studijuojanti Žemės ūkio akademijoje Kaune.

Taip jau atsitiko, kad Stasiūnienėi vaikus tenka auginti vienai.

su miesto psichoneurologais bei Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto dėstytojais, reguliariai tvarkomi mokinių stebėjimo dienoraščiai.

Jau kelinti metai mokykla dirba kabinetine sistema. Direktoriams Vinco Satavičiaus pastangomis dauguma kabinetų aprūpinti tinkamais baldais, techninėmis mokymo priemonėmis. Pagal visus dalykinius ir metodinius reikalavimus įrengtas istorijos-geografijos, rusų kalbos, lietuvių kalbos 1-asis kabinetas. Specialiai 1977 m. pastatyta priestate gerai sutvarkytos profesinio mokymo klasės-kabinetai. Čia siuvimo amato sėkmingai moko Elena Abromavičienė ir Aleksandra Rudžionienė. Gerai įrengta šaltkalvystės klasė, kur dirba mokytojas Vladas Laurikietis. Stalių amato paslaptis mokiniams perteikia mokytojas Povilas Karmazinas. Prie mokyklos yra 95 kv. m. šiltnamiai. Jame mokytojos Stasės Adomaitienės priežiūroje auginamos gėlės, kuriomis puošiamos patalpos ir aplinka.

Kauno 1-osios pagalbinės mokyklos-internato pedagogų kolektyvas mokymo-auklėjimo darbą stengiasi organizuoti taip, kad protiškai atsilikę vaikai susiformuotų kuo tvirtesnius darbinis igūdžius, kuo geriau būtų paruošti savarankiškam gyvenimui. E. Salialionienė

— Ar sunku juos į mokslo leisti, pačiai namą statyti?—pasiteiraujau.

Seimininkė sako, kad abu vyresnius į mokslus pasiuntė kolūkio valdyba, paskyrusi geras stipendijas. Kai nutarė iš vienkiamio persikelti į Balninkus, už senąją sodybą iš valstybės gavo per keturis tūkstančius rublių. Naujo namo statybai taip pat gavo septynių tūkstančių rublių valstybinę paskolą, kurią galima išsimokėti per dvidešimt metų. Be to, virš tūkstančio rublių šiuo reikalu dovanai išmokėjo kolūkio kasa. Taigi apie finansinius sunkumus kalbėti netenka. Na, o patį namą, daržinę su tvartuku ir sandėliais pastatė ir įrengė kolūkio brigada.

Tokiomis sąlygomis šioje centrinėje gyvenvietėje per gerą dešimtmetį isikūrė apie pusantro šimto žemdirbių šeimų, kurios paliko senus vienkiamius Aparų, Vališkių, Pusvaškių ir kituose aplinkiniuose kaimuose. Apie varganą senojo kaimo buitį, apie sunkų kumečiavimą pas dvarponį Steikūną jaunoji karta sužino tik iš tėvų, senelių prisiminimų.

Ne vien tvarkingi miestietiški mūrinukai puošia šią Alaušo pakrantę. Patrauklus tapo ir pats miestelis, kuriame iš senųjų pastatų, ko gero, išlikusi tik dvibokštė bažnyčia. Originalios architektūros kultūros rūmai, parduotuvės, vaitinė, vaikų darželis, paštas ir kiti naujieji statiniai suformavo iš esmės naują, jaukų žemdirbių gyvenvietės centrą. Anapus jo—už Piršeno ežeriuko iškilę nauji ūkio gamybiniai pastatai—mechanizuotos fermos, sandėliai, garažai, dirbtuvės. Taigi ir kaimynas kaimynui ir daugeliui žmonių pagrindinė darbovietė ranka pasiekiami.

— Dar dešimtmetis, ir visos mūsų šeimos gyvens šiame patogiam miestelyje,—atsisveikindamas sako kolūkio pirmininkas Pranas Smalskys.—Juk negalime atsilikti nuo kaimyninių ūkių, kuriuose taip pat apstu gražių permainų.

Ką gi, pirmininkas teisis. Kasmet Lietuvos kaime atšvenčiama maždaug po 7-8 tūkstančius įkurtuvių. Nedideliame mūsų kraštyje tai nemaža.

Jonas Bagdanskis

Vilnius, 1982 kovo 4

Kolūkių šeimininkai — jaunimas

Jeigu iš sparčiai augančio Tarybų Lietuvos pramonės centro—Utenos pasuksime Zarasų link, nenuvažinę nė poros dešimčių kilometrų pasieksime Daugailius, seną kaimą, įsikūrusį nepaprastai gražioje vietoje. Daugailių kolūkių teritorijoje telkšo net dvylika ežerų, kurių pats didžiausias—Indrajos. Pasizvalgius nuo senovinių piliakalnių, akį patraukia kalneliai ir kloniai, upeliai ir šilai.

Kartu su Daugailių kolūkių pirmininku Vytautu Raukštumi važiuojame į tolimiausią ūkio brigadą. Šiemet žiema apščiui privertė laukuose sniego. Po šiltais patalais miega žiemkenčiai, tačiau žemdirbio širdis tarsi jaučia greit atbusiančios žemės alsavimą. Rūpestis būsimuoju derliumi prasideda dar rudenį. Dabar gi, nežiūrint storos sniego dangos, į laukus vežamos trąšos, sparčiai ruošiama sėkla pavasario sėjai.

Nesunku pastebėti, kad būdingas ūkio bruožas—naujos statybos. Praėjusių metų pabaigoje kolūkių įsirengė vieną moderniausių respublikoje pašarų cechą, pastatytos naujos pieno fermos, šiuolaikiniais mechanizmais aprūpinti sandėliai. Daug kur rankų darbą pakeitė mechanizmai.

Vytautui Raukštui neseniai sukako trisdešimt. Tačiau, nepaisant jauno amžiaus, ūkio vadovas jau spėjo kaimyniniame ūkyje padirbėti agronomu, pasisemti žemės ūkio valdymo patirties pirmaujančiame Utenos rajone Pakalnių kolūkyje. Visa tai praverčia dabar—juk Daugailių valdose beveik šeši tūkstančiai hektarų. Čia pat ūkyje zootechnike dirba ir pirmininko žmona—taip pat jauna specialistė. Dauguma ūkio specialistų, mechanizatorių, gyvulininkystės darbuotojų taip pat dar neturi nė trisdešimties.

Panevėžyje neseniai vyko žemės ūkio technikos, įrengimų, medžiagų, atsarginių dalių ir kitų prekių respublikinė mugė, kurios tikslas—supažindinti ūkių atstovus su „Žemūktechnikos“ rajonu susivienijimuose ir bazėse turimomis prekėmis ir sudaryti galimybes greit jas nusipirkti. Nuotraukoje—bendras mugės vaizdas.

Aptarė aukštųjų mokyklų darbo klausimus

Nauji ir atsakingi uždaviniai, kuriuos nubrėžė aukštajai mokyklai TSKP XXVI suvažiavimas ir Lietuvos Komunistų partijos XVIII suvažiavimas, buvo aptarti Vilniuje įvykusiame respublikiniame pasitarime. Jame dalyvavo aukštųjų mokyklų rektoriai, prorektoriai, dekanai, šių mokyklų partinių, komjaunimo ir profsąjungų organizacijų vadovai, didelė grupė aukštųjų mokyklų šefų, ministerijų, žinybų, įmonių, organizacijų, kūrybinių sąjungų vadovų.

Pasitarimą pradėjo Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius L. Vilnis, 1982 kovo 4

Giliai šaknis į gimtinės žemę suleido daugelis daugailiškų šeimų. Stai kád ir Birulinai. Darbšti laukininkystės darbuotoja Janina bei pirmaujantis mechanizatorius Sergejus Birulinai išaugino tris sūnus—Algirdą, Bronių ir Rimą, kurie baigė profesines technikos mokyklas, grįžo į kolūkių kvalifikuotais mechanizatoriais. Darbščius vaikus išaugino ir Vosylių šeima. Seimos galva Antanas Vosylius vienas pirmųjų 1948-iais parašė pareiškimą į kolūkių.

Daug kas džiugina akį ir širdį Daugailiuose, o ypač kolūkiečių noras gyventi vis turtingiau, gausinti ne tik materialinius, bet ir dvasios turtus. Tam ūkyje sudarytos visos sąlygos.

Įvairiai praleidžia žemdirbiai savo laisvalaikį. Daug žmonių sutraukia moterų ruošiamos vakaronės, rankdarbių parodos. Tradicinėmis visos apylinkės šventėmis tapo sėjėjų išleistuvės į laukus, piemenėlio šventė, kombainininkų sutiktuves... Ypač žiemos mėnesiais, kai mažiau neatidėliotinų darbų, žemdirbiai nemažai keliauja. Parsivežti išpūdžiai nelieka vien siaurame šeimos ir artimųjų rate, į susitikimus su įdomiais žmonėmis, su grįžusiais iš tolimųjų šeimonių pakviečia viena geriausių Utenos rajone Daugailių biblioteka. Jos vedėja Danutė Musteikienė pasižyngė, kad kolūkiečių šeimose knyga yra laukiama svečias. Skaitoma ne vien grožinė literatūra. Populiari istorinė, dorovės ir teisės, vaikų auklėjimo šeimose.

Kitas ūkio ir apylinkės kultūrinio gyvenimo židinytis—kultūros namai. Čia veikia dramos ratelės, moterų ir vyrų ansambliai, kiti meno savi-veiklos rateliai. Žodžiu, yra kur pasireikšti išmonei, lavinti polinkius menai, kultūrai. A. Norvaišas

Lietuviškasis porcelianas

Kauno „Jiesios“ eksperimentinėje dailiosios keramikos gamykloje pagaminti pirmieji lietuviškojo porceliano kavos servizai „Pakalnutė“, „Rasa“, „Linelis“, „Rudenėlis“ ir kiti. Naujieji gaminiai—grakščiai, bet santūrių formų, papuošti nacionaliniais ornamentais.

Moliniai kavos servizai, kuriuos jau daug metų gamina „Jiesia“, gerai vertinami tiek Tarybų Sąjungoje, tiek užsienyje. Ašočiai, alaus bokalai, puodynės, molio švilpynės ir kiti keramikos dirbiniai su šios įmonės ženklais eksportuojami į Čekoslovakiją, Ispaniją, Prancūziją, Švediją ir kitas šalis ir net į tolimąją Japoniją.

Pasisekimo paslapčių toli ieškoti nereikia. Lietuvos keramikai nuo seno garsūs savo meistriškumu, šiuo verslu vertėsi kartų kartos prie Merkinės, Kuršėnų, Skaudvilės, Vieksnių ir kitur. „Jiesia“ po savo sparnu sutelkė senuosius liaudies meistrus, žiedimo meno išmokiusius iš tėvų ir senelių. Greta jų dirba talentingi jauni keramikai, diplomus gavę respublikos specialiose vidurinėse ir aukštosiose mokyklose.

Porceliano gamyba Lietuvoje—naujas dalykas. Jai ruošti buvo pradėta nuo specialios laboratorijos įsteigimo. Laboratorijoje susibūrę entuziastai studijavo literatūrą, lankėsi Vokietijos Demokratinės Respublikos Veimaro, Leningrado M. Lomonosovo ir kitose porceliano gamybos įmonėse, kaupė patirtį.

Žaliava, naudojama lietuviškojo porceliano gamybai—baltasis molis, lauko špatas, kaolinas, smėlis. Svarbus komponentas—galvijų kaulai, nuo kurių kokybės priklauso porceliano baltumas, skaidrumas. Anykščių kvarcinis smėlis irgi išlaikė egzaminą—pasirodė kuo puikiausiai tinkančiu porceliano gamybai. Kitas žaliavas reikia atsivežti iš Rusijos Federacijos ir Ukrainos.

Porcelianui gaminti pastatytas naujas, erdvus ir gerai įrengtas cechas. Žymi dalis jo įrengimų atgabenta iš užsienio—Italijos, Vokietijos Federatyvinės Respublikos ir kitų šalių. Dalį įrengimų pagaminu Kauno, Kapsuko ir kitų respublikos miestų įmonės.

— Naujajame ceche,—pasakoja įmonės vyriausiasis dailininkas Algimantas Mickevičius,—per metus gaminsime 120 tūkstančių vienetų lietuviškojo porceliano dirbinių. Jų etalonus kuria dailininkė Aldona

nio mokslo ministras H. Zabulis.

Aukštos kvalifikacijos specialistais, pabrėžta pasitarime, būtina tolygiau aprūpinti visas liaudies ūkio ir kultūros šakas. Todėl reikia toliau gerinti bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių profesinį orientavimą ir informavimą, užtikrinti, kad abiturientų profesijų rinkimasis labiau atitiktų liaudies ūkio poreikius, tobulinti aukštųjų mokyklų studentų kontingento atranką. Žymiai geriau būtina rūpintis profesiniu parengimu, idėjiniu politiniu, doroviniu auklėjimu, aktyvios pozicijos gyvenime formavimu. Labai svarbu, kad toliau kiltų studentų mokymosi pažangumas, mažėtų jų nubybėjimas, vis geriau būtų organizuojamos gamybinės ir kitos praktikos, jaunujų specialistų stažuotės. Pasitarime taip pat buvo aptarti aukštųjų mokyklų mokslinės veiklos tolesnio vystymo, jos rezultatų diegimo į gamybą klausimai. Iš „Tiesos“

Višinskienė, Irena Petravičienė ir kitos. Porcelianas papildė įmonės asortimentą, bet jis nepakeis molio dirbinių, kurie turi didžiulę paklausą. „Jiesioje“ bus ir toliau puoselėjamos bei saugomos jų gamybos tradicijos.

Z. Mikalauskas

Prakalbina akmenį

Neseniai aplankiau Kelmėje gyvenantį gerai žinomą Lietuvoje liaudies meistrą Juozą Liaudanską. Nežiūrint solidaus amžiaus, skulptorius atrodo žvaliai, turi daug kūrybinių sumanymų. Kai pasiteiravau apie naujus darbus, šeimininkas padavė kelias nuotraukas.

— Šias dvi akmens skulptūras, kurias matote čia,—pasakė J. Liaudanskas,—pavadinau „Baudžiava“ ir „Jaunystė“. Jas iškaliau Molėtų rajone vykusio seminario-stovyklos metu. Ten jos netoli observatorijos ir pastatytos...

Jau keli dešimtmečiai J. Liaudanskas kalbina akmenį. Pradėjęs nuo religinio turinio skulptūrų, paminklų, skulptorių-profesionalų paskatintas, ėmėsi teminių darbų. Pirmosiose skulptūrose jis įamžino sunkias lietuviams vokiškųjų okupantų siautėjimo dienas, kai buvo žudomi niekuo nekalti žmonės. Tuos baisumus matė liaudies meistras, ir tai paskatino imtis šios temos. Jis iškalė skulptūrą buržuazinių nacionalistų nužudytai komjaunuolei J. Sveikauskaitėi atminti, kuri pastatyta „Gegūžės Pirmosios“ kolūkyje. Kelmės miesto centre pastatytas jo iškaltas paminklinis akmuo tarybiniais tankistams, o neseniai naujame Kelmės parke pastatyta karių rajono vaduotojų skulptūra.

Nepamiršta liaudies skulptorius ir šių dienų. J. Liaudansko skulptūros „Griežikai“, taip pat vaizduojančios knygos mylėtojus, puošia naujų Kelmės kultūros namų fojė, jų kiemą. Nemažai jo darbų matome kelmiečių kiemuose, butuose.

J. Liaudanskas savo darbais gerai žinomas ne vien Lietuvoje. Jo kūriniai buvo eksponuojami Maskvoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje.

Atsisveikindamas su Liaudies meistru, paklausiau apie ateities planus.

— Noriu įamžinti lietuvių rašytojo Broniaus Vargšo—Laucevičiaus atminimą,—sakė J. Liaudanskas.—Taip pat noriu sukurti keletą darbų būsimajam skulptūrų muziejui.

P. Maksimovas

Nuotraukoje: J. Liaudansko skulptūrinė grupė „Knygų mylėtojai“. A. Dilio nuotrauka

SUSITIKIMAI

REPATRIANTO DUKTĖ

Kai paregiu ateinančią Romi, tai nusišypsau iš toli ir mieliai skubu pasitikti, kad galėčiau bet kiek palydėti. kažkas labai švelnaus, šilto įsikamuoliavo į krūtinę ir liko. Ir jau neabejoju, o žinau, kad liks. Tačiau Romi net nenujaučia, kodėl ja taip nuoširdžiai žaviuosi, kodėl taip miela ją sutikti ir būti jai atidžiu.

O pradžia buvo prieš keletą metų, kai Romi su keletu bendrakursių iš VVU medicinos fakulteto užsuko į "Tėviškės" draugiją. Susėdome prie plataus stalo, prie arbatėlės ir, be kita ko, džiaugėmės, kad su šiais jaunais užsieniečiais dar puikiai galime susikalbėti lietuviškai. Ir, sakau, net netoptelėjo galvon mintis, kad Romi savo likimu, ar gal tiksliau savo geneologija—nepanaši į čia susėdusius jos draugus. Šitieji—išėivių iš Lietuvos dukterys ir sūnus. Todėl galvojau, kad ir Romi gimusi lietuvių išėivių šeimoje.

— Ne, nei Romi tikra vokiečių. Nei giminių čia yra, nei pažįstamų turėjusi,—išgirdau apie ją.

— Begi Romi ne lietuvių kalbą studijuoja. Tai iš kur lietuvių kalbą jos lūpose?—nesupratau.

— O! Ji iš tikrųjų lietuviška kalba puikiai!—pagyrė pašnekovas, lyg mane matytų be ausų ar nežinotų, kad galiu skirti vokiečių kalbą nuo lietuviškos. Tiesa, Romi lietuviškoje kalboje prisėja akcentų, bet juk ir jos draugai, tikrieji užsienio lietuvičiai—irgi be šito niekaip neapsieina.

— Paklausk! Tau iš tikrųjų bus įdomu. Atrodo, norėtum sužinoti, kas paskatino Romi susidomėti Lietuva? Tai gi, žinok—jos tėvas,—paskakė bičiulis, pažinojęs Romi iš ankčiau.

— Tėvas? Betgi pats sakei, kad jos tėvas, kaip ir motina—vokiečiai. Tai gal jis mokslininkas ir domisi baltistika?

— Jos tėvas karo metais pateko į nelaisvę. Supranti? Ir iki karo pabaigos, tiksliau—iki repatriacijos gyveno pas mus Lietuvoje.

Suprasti buvo ne taip lengva, kaip galvojo bičiulis. Nelaisvė—ne koks išganymas, ar meduolių valgymas, tačiau dabar norisi ir man viešai pasakyti, kad Romi tėvo nelaisvė buvo svarbiausiąja prie-

žastimi, vėliau susiejusi jo dukters gyvenimą su Lietuva. Išėjo iš namų būsimasis Romi tėvas su ginklu, sugrįžo be jo ir džiugus, kad pasibaigė geriau, negu galėjo pasibaigti. Paskui, jau tapęs tėvu ir laikydamas ant kelių dukrą, pačiučiuodavo jai ir lietuviškai, matyt, tvirtai nusprendęs išauginti ją, sušildyta ir Lietuvos šalies žmonių šiluma, kuri draugiškumu jis neabejojo. Norėtusi ji sutikti, pamatyti, pasišnekėti, tuomet ir žodžiams būtų erdviau, bet, sakau, užtenka žinoti, jog buvęs karo belaisvis, repatriavęs į Tėvynę iš Lietuvos, parsinešė su savimi ne tulžingą neapykantą, ne išdidų kerštą ar sunkias nuoskaudas, o nuoširdžiausią meilę ir pripažinimą. Gražiam atminimui išlaikyti žmonės nutašo akmenis, pasodina ir išaugina medelius, o buvęs belaisvis gražiam Lietuvos ir jos žmonių atsiminimui augino ir išaugino dukterį. Davė jai gimtąją vokiečių kalbą, bet pasirūpino, kad žinotų ir lietuviškai.

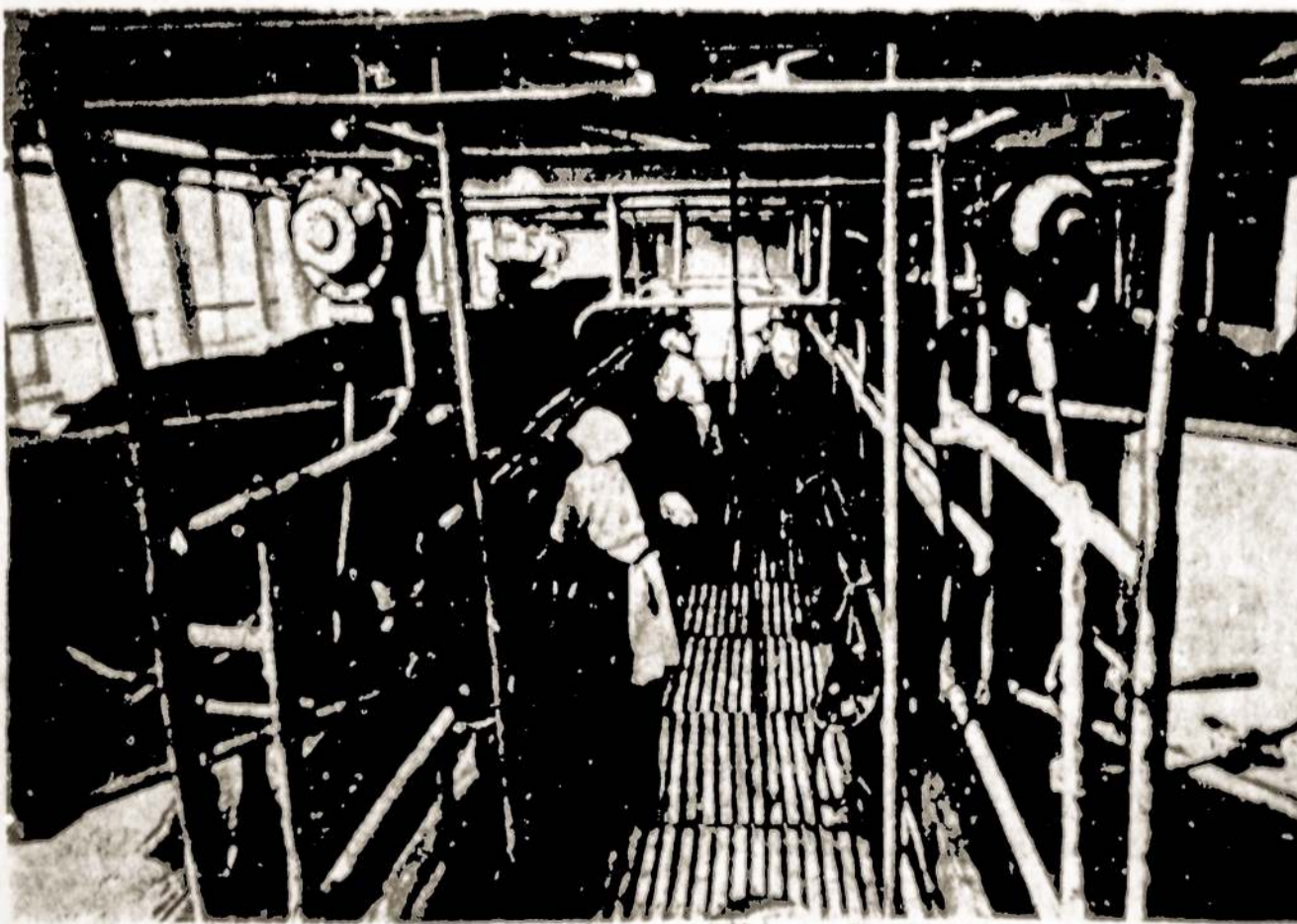
Dar puoselėju viltį, kad vienkart susitikus su Romi, ji pasitairs, ar aš toks džiugus iš prigimties, ar todėl, kad šiek tiek išmanau ir vaidybos meną. Tuomet tektų prisipažinti, kad vardas ROMI, man reikiška džiugias permainas, vykstančias žmonėse ir pirmiausia rodo į didžiulę žmonių ir tautų draugystę. O kol kas susitikime su medicinos fakulteto studente be jokių išvedžiojimų, labai paprastai, kasdieniška.

— Romi! Kur buvai dingusi, prapuolėle,—pasitinku ją. Ji šypsosi ir:

— Panosėję sesija. Tai vos medicinoje nenuskendau . . .

Regis, ne karto jos kitaip mintyse nepavadinau, o tik vardu. Ir ši pasakojimą buvau pavadinęs ROMI—, bet paskui jį perbraukiau, ir pervardinu—REPATRIANTO DUKRA. Tai todėl, kad šitaip norisi dėkingai prisiminti ir buvusį karo belaisvį, toli nuo Lietuvos išauginusių žmogų su lietuviškomis galiomis širdyje. Štai, jis, štai Romi, kuri kiekvienu susitikimu sušildo krūtinę, pripila daugiau šviesos akysna. Žiūriu į Romi, vieną iš tų jaunų užsieniečių, kuri specialybės mokosi Tarybų Lietuvoje, prisimenu jos tėvą, lietuviškai čiučianusį dukrai, ir pagražėja žmonės, o su jais ir visas pasaulis.

Pranas Karlonas

Nuotraukoje—Panevėžio rajono Eriškių kolūkio pieninkystės komplekso melžykloje.

8. 1982 m. vasario mėn. 11 d.

TSKP Centro Komitetas ir TSRS Ministrų Taryba paskyrė 1981 metų TSRS valstybines premijas mokslo ir technikos, literatūros ir meno darbuotojams, lenktyniavimo pirmūnams. Šį aukštą apdovanojimą pelnė ir vilnietės dailininkės A. Banytė, N. Daškova, Tarybų Lietuvos liaudies dailininkė S. Veiverytė-Liugailienė. Sajungine Valstybine premija pažymėta jų monumentalinė freska "Mūsų kraštas", puošianti Lietuvos žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo instituto konferencijų salę Vilniuje. Nuotraukoje: [iš kairės] N. Daškova, A. Banytė, S. Veiverytė-Liugailienė.

Kūryba—kaip veržli upė

Ant pečių maišelis su knygomis. Ranka pridėta prie kepurės snapelio—žmogus atidžiai žvalgosi, ar saugiai gali toliau nešti brangų krovinį. Kiek bežiūrėtum į Juozo Zikaro (1881-1944) "Knygnešį", vis atrodo, kad tas žmogus nori ir geriau išžiūrėti į kažkokį ryškų šviesulį. Ta šviesa sklinda iš toli toli, iš už daugelio metų, jos dar nematyti, bet knygnešys jau regį . . . Artėdamas į ją, jis tarsi neša ją mums.

Ir dailininko Juozo Zikaro, kurio 100-asis gimimo metines švenčiame, gyvenimas, kūryba buvo kaip veržli upė, kupina kovos ir klajonių, džiaugsmo ir kančios, darbo ir romantikos.

XIX amžiaus pabaigoje Lietuvoje buvo paplitęs gilias tradicijas turintis dievadirbių menas. Beveik kiekvienoje troboje buvo "rūpintojėlių". Vienas tokių stovėjo ir pas Zikarus, Paliukų kaimo (Panevėžio rajonas) trobelėje. . . . Panorau patsai tokį išdrožti. Netrukus ateina vienas ūkininkas ir prašo mane jam padirbti "rūpintojėlių", kuri pastatysias klėtyje prie aruodų. Girdi, kad dievas saugotų prakaitu uždirbtą naudą. Tai buvo ne tik dvasinis pasitenkinimas, bet ir medžiaginis, nes užsakytojas sumokėjo man grynais pusę rublio"—pasakojo J. Zikaras.

Skurdas ir vargas nuo vaikystės buvo du geriausi draugai toje trobelėje, kurią kadaise, grįžęs iš rekrūtų, pasistatė jo tėvas, stalius. Iš septynių vaikų šeimoje gyvas liko tik Juozukas. Jam ir būtų tekę perimti tėvo amatą, jei ne tas didelis noras mokytis.

Gyvenimas suvedė Juozą Zikarą su Gabriele Petkevičaitė-Bite. Tai ji buvo pirmoji, pasak būsimos skulptoriaus "aušrelė, apšvietusi tamsų ir spygliuotą taką prie dailės". Rašytoja ir kalbininkas Jonas Jablonskis padėjo vaikiniui patekti mokytis piešimo į Vilnių, iš kurio kelias vedė į Petrogrado Dailės akademiją.

1916 m. spalio 24 dieną Dailės akademijos profesorių taryba įteikė jam skulptoriaus diplomą ir sidabrinį akademijos baigimo ženklą. Žurnale "Iskustvo" šalia žymaus rusų skulptoriaus S. Koneenkovo darbų, buvo J. Zikaro "Motinos" fotografija.

Visą Peterburgo laikotarpį J. Zikaras palaikė ryšius su Lietuvos dailininkais ir naujai susikūrusia Dailės draugija. Jo kūriniai buvo eksponuojami beveik visose pirmosiose lietuvių dailės parodose. J.

Zikarui buvo gerai žinomas sunkus neturtingų žmonių gyvenimas, tokį jis ir parodė savo kūriniais pirmojoje lietuvių dailės parodoje. Tai reljefas "Iš Tilžės", vėliau įkūnytas "Knygnešio" skulptūroje, bareljefas "Bedarbis", "Mergaitė su žolynais". "Jo darbai—ne išsvajota fantazija, o tikras labai liūdnas ir apverktinas gyvenimas,—rašė K. Jasiukaitis. "Iš visų dailininkų, dalyvavusių parodoje, J. Zikaras išsiskyrė savo realizmu. Taip ryškiai iškeltą socialinę temą to laikotarpio lietuvių dailėje sutinkame pirmą kartą"—taip įvertino jauno skulptoriaus darbus J. Žmuidzinavičius.

Vienas ryškiausių socialine tematika darbų yra bareljefas "Ant vieškelio", kur dailininkas kritiškai parodo kapitalistinės santvarkos išeisintą socialinę nelygybę. Reljefe "Prie valstybės lovio" satyrinio akiomis jis žiūri į buržuazinių partijų nesutarimus dėl valstiečių balsų skaičiaus rinkimuose. Kūrinyje "Teisingumo deivė Temidė" J. Zikaras pajuokia buržuazinio gyvenimo prieštaravimus, kritikuoja durtuvais paremtą jo teisingumą.

J. Zikaras sukūrė K. Petrausko, I. Slapelio, Vaižganto, Vidūno, J. Sliupo, Maironio ir kitų skulptūrinius portretus.

J. Zikaras yra kūręs ir mitologinėmis temomis. Tai reljefas "Frančeska da Rimini pragare" (pagal A. Dantės "Dieviškosios komedijos" V. giesmę). "Jūratė ir Kastytis", "Perkūno" bareljefas—medalions ir "Perkūno" skulptūrėlė.

S. Daukanto, J. Basanavičiaus, V. Kudirkos paminkliniai biustai—pirmieji portretiniai paminklai lietuvių rašytojams. Sukūrė jis J. Radvilos paminklą (stovi Biržuose, pilies kieme), paminklinę skulptūrą "Laisvė".

Jis nuolat buvo kupinas naujų sumanymų ir ieškojimų. Kūrė akademine ir impresionistine maniera, ir pastaruosiuose kūriniuose kur kas pilniau atsiskleidžia dailininko meistriskumas ir kūrybiškumas.

Ypač meniška tobulą yra 1928 m. Kaune sukurta skulptūra "Knygnešys". Panaudojęs jos siužetą, J. Zikaras sukūrė vieną svarbiausių savo darbų—"Knygnešio" paminklą (pastatytas 1939 m. Kaune).

Tai ir yra tas žmogus, nešantis šviesą, tarsi regintis ją, nūnai užliejusią gimtąjį kraštą—Tarybų Lietuvą.

Vilnius, 1982 kovo 4

1982 m. vasario mėn. 11 d.

Šis tas apie kiškius

Smėlėtuose Dzūkijos laukuose, Aukštaitijoje, Dubysos pakrantėse ir Suvalkijos lygumose — kiškis piškis visur senas pažįstamas. Nors visur jis laisvas, laksto kur nori, bet medžiotojai tvirtina, kad Pasvalio lygumose besiganą ilgausiausiai esą sunkesni už žemaitiškus bei suvalkietiškus ir, be abejo, už "dzūkėlius".

Lietuviški pilkieji kiškiai vidutiškai sveria iki 4,5 kg. Lenkijoje sumedžioti zuikėliai sveria iki 4,4 kg. Vengrijos ir Bulgarijos žvairiai — tik 3,9 kg. O patys lengviausiai Čekoslovakijos ilgakojai — vos iki 3,5 kg tetraukia. Todėl lietuviški kiškiai, matyt, galėtų tapti net nugalėtojais kiškių svorio varžybose...

Apie kiškius iš senų žmonių teko girdėti visokių nutikimų.

Seniau žmonės lyg ir vengė valgyti kiškieną. Mat tikėjo, kad prisikirtę iki soties jų mėsos, taps bailiais. Todėl juos medžiოდavo dėl

taukų, kurie turi stiprią gydomąją galią, o iš gražių kailiukų išeidavo puošnios, šiltos žieminės kepurės.

Svetur dar įdomiau sugalvota. Ten šventųjų raštų kūrėjai, iš visų pusių apžiūrėję kiškį, nustatė, kad jis kažkoks neaiškus žvėrpalaikis. Maistą atrajoja kaip avis, kupranugaris, karvė, bet neturi skeltų kanopų. Musulmonai kiškį savo korane net "velnio išpera" pavadino...

Medžiotojai žino, kad sunkiausi kiškiai būna gruodžio mėnesį, kol neišeikvoja rudenį sukauptų riebalų, kurie siekia iki trečdalis kilogramo.

Zoologai kiškio aklojoje žarnoje (kuri ilgesnė, negu kitų žvėrių) aptiko tik jiems būdingą spiralinę raukšlę. Kai žiemą kiškiai graužia medžių žievės, šakeles, toji raukšlė virškina šį gana šiurkštų maistą ir... gamina alkoholį. Gal iš čia ir kilo anekdotai apie girtą kšį?...

Vilmantas Aganuskas

Lietuvoje paštu tenka gerėtis

Partija ir vyriausybė nuolat rūpinasi ryšių vystymu, siekia gerinti darbo sąlygas. Per praėjusį penketmetį išaugo nauji pašto rūmai Kaišiadoryse, Plungėje, Kapsuke, Utenoje, Mažeikiuose, Kalvarijoje, Anykščių rajone—Troškūnuose, Akmenės rajone—Ventoje. Beveik pusei visų ryšių skyrių padarytas kapitalinis remontas. Dešimtojo penkmečio pradžioje turėjome net 50 ryšių skyrių mažai jų darbu pritaikytose patalpose, o dabar tokiose patalpose liko tik Mažeikių rajono Pikelių, Panevėžio rajono Palūniskio ir Geležių ryšių skyriai. Statomi pašto rūmai Jurbarke ir Druskininkuose, artimiausiais metais numatome pastatyti Šakių, Lazdijų, Kupiškio ir Pasvalio ryšių mazgų pastatus. Dabar respublikoje per 900 ryšių skyrių—o tai sudaro 88 procentus—yra aukštos darbo kultūros įmonės.

Plačiai šalyje žinomas Kauno centrinio pašto ryšinių patyrimas pristatyti spaudą per grupines pašto dėžutes, perduoti telegramas telefonu į gyventojų butus ir daugelis kitų naujovių, pagerinusių gyventojų aptarnavimą, palengvinusių ryšinių darbą ir sutaupusių valstybei tūkstančius rublių. Dešimtys tūkstančių žmonių kasdien naudojasi šio stambaus pašto paslaugomis, ir kiekvieno poreikiai patenkinami, nes įmonės aukštos darbo kultūros pagrindas—dėmesys žmogui.

Sėkmingai dirba Biržų, Alytaus, Ukmergės, Šilalės, Plungės rajonų kolektyvai, kurie 1981 metais buvo socialistinio lenktyniavimo nugalėtojų gretose.

Ryšiai vis labiau mechanizuojami. Beveik pusė rajonų ryšių mazgų jau mechanizuoti kompleksiskai. Įrengta 6,2 tūkstančio atramos punktų, į kuriuos spauda atvežama automobiliais, pastatyta 724 tūkstančiai grupinių dėžučių, daugiau kaip 2 tūkstančiai pristatymo apylinkių aptarnaujama mototransportu. Respublikiniame skirstymo pašte šiomet bus įrengtas siuntinių ir periodinės spaudos mechanizuoto skirstymo kompleksas, taip pat

automatinis korespondencijos paruošimo ir antspaudavimo kompleksas. 1983 metų antrajame pusmetyje respublikos paštuose bus įdiegtos elektroninės pašto-kasos mašinos "Onega" ir kasos operacijos bus visiškai mechanizuotos. Tai pakels darbo našumą ir kokybę, palengvins darbo sąlygas.

Ryšinkai pasiekė, kad į visus respublikos didžiausius miestus ir rajonų centrus laikraščiai būtų atgabenami ne vėliau kaip 9 valandą ryto. Dabar laikraščiai, pakrauti į automobilį spaustuvėje, keliauja tiesiai į Klaipėdą, Kauną, Šiaulius, Panevėžį ir daugelį kitų vietovių. Tokie toli nuo Vilniaus esantys rajonai, kaip Skuodas, Mažeikiai ir kiti, spaudą gauna pusę devynių.

Tiesa, pastaruoju metu dėl sniego, pūgų paštas atvykdavo vėliau, tačiau ir siaučiant stichijai jo pervežimas nesutrūkdavo. Kad spauda ir korespondencijos greičiau pasiektų adresatą, 13 tūkstančių kilometrų pratęsime pašto pervežimo maršrutus. Dabar spaudos gabenimo maršrutų ilgis pasiekė 33 tūkst. kilometrų.

Iš laikraščių

GERIAUSI TECHNIKUMAI

Žemės ūkio ministerijos kolegija ir Žemės ūkio darbuotojų profesinės respublikinio komiteto prezidiumas susumavo tarybinių ūkių-technikumų ir žemės ūkio technikumų 1980-1981-ųjų mokslo metų socialistinio lenktyniavimo rezultatus.

Už gerus mokomojo auklėjimo darbo pasiekimus pirmoji vieta pripažinta Darbo raudonosios vėlavos ordino Joniškėlio Mičiurino tarybiniam ūkiui-technikumui. Antroji vieta atiteko Klaipėdos tarybiniam ūkiui-technikumui, trečioji—Smalininkų tarybiniam ūkiui-technikumui.

...

Juokas—vaistažolė, žydinti ir žiemą.

Sunku suprasti tiesą, kai moka už melą.

Argentinos "lietuvių ratelis" minėjo 13-ąsias metines

1969 metų sausio pirmomis dienomis grupė pažangių tautiečių nutarė steigti naują organizaciją. Šešių asmenų komisija su K. Simanynu valdiškose įstaigose užregistravo lietuvių organizaciją, pavadintą Argentinos lietuvių ir įpėdinių ratelis "Lietuva". Dabar jis vadinasi "Lietuvių ratelis".

Šių metų sausio 17 dieną Ratelis pažymėjo 13-ąsias savo gyvavimo metines. Šia proga buvo suruošti puikūs pietūs-asada, į kuriuose susirinko iš visos Buenos Aires miesto ir priemiesčių virš šimtas svečių.

Prie stalų matėsi pakviesti svečiai iš draugiškų organizacijų ir garbės svečiai, kaip buvęs Ratelio pirmininkas ir kūrėjas K. Simanynas bei aktyvūs bičiuliai, buvę lietuviškų draugijų vadovybėje P. Skeris, S. Datenis ir kiti ratelio valdybos nariai.

Į susirinkusius trumpa kalba ratelio sekretorė E. Martinkutė pranešė apie dienos sueigą ir pristatė taipgi buvusį Ratelio pirmininką E. Pilikauską, kuris apibūdino savo kalba Ratelio svarbumą ir reikalingumą mūsų tautiečiams.

Po skanių ir sočių pietų sekė antroji šios dienos programos dalis, nes buvo švenčiamos sukaktuvės ne tik Ratelio, o ir keletos narių metinės. Perskaičius padėkų už gautus broliškų draugijų sveikinimus, sueigos vedėja pasveikino ir jubilatus, atšventusius savo gimtadienius.

Buvo pasveikinta visuomet linksma ir žvali narė Ona Tatorienė, aktyvi moterų komisijos darbuotoja, ilgametė menininkė-dainininkė. Po jos buvo pasveikinta mininti šešiasdešimtį V. Žaltauskienė, jai nuo moterų komisijos ir draugų F. Datenienė įteikė dovaną. Sulaukusiam 70 metų S. Datenui Ratelio sekretorė nuo valdybos įteikė atminimą laikrodį. Ratelio kūrėjui K. Simanynui, sulaukusiam 85-rių metų, buvo įteikta meniškai išdrožta lietuviška pypkė.

Visi dalyviai jubilatams sudainavo "Ilgiausių metų".

Po to, muzikai grojant sekė šokiai. Suaugę ir jauni linksminosi iki vėlaus vakaro.

Iš laikraščio "Vaga" 9

RAŠO IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

SMILKALAI

Du Rytų Vokietijos mokslininkai Dieter Martinez ir Karlheinz Lohs pastebėjo, kad smilkalai veikia kaip hašišas. Jie savo tyrinėjimo rezultatus paskelbė Šveicarijos "Neue Züricher Zeitung" laikraščio laidoje.

Prie šių tyrimų privedė juos faktas, kad jiems reikėjo gydyti geidulingus klapčiukus. Be to pasisakymai, kad smilkalai turi stimuluojantį veikimą, neleidžia jiems nurimti.

Ypač pas klapčiukus smilkalai yra mėgiami. Ne tik jie juos mielai įkvėpuoja, bet ir melai kramto. Po kai kurio laiko klapčiukai pasidaro geidulingi. Per smilkalus išsivysto "Tetrahydrocannabinale" — medžiaga, kuri randasi hašišė. Smilkalai jau žinomi iš senovės. Jie yra ypač populiarūs arabų kraštuose. Ir dabar jie importuojami iš Somalijos ir Sudano. Senovėje smilkalai buvo brangenybė. Be to buvo manoma, kad jie dezinfekuoja.

Šią seną smilkalų tradiciją perėmė ir katalikų bažnyčia savo apeigose. Gal katalikai jau ir seniau žinojo apie smilkalų veikimą ir tuo galėjo prisitraukti tiek daug klapčiukų, juos padarius geidulingais...

PALIKIMAI

Kai kurie mūsų tautiečiai pasidaro visai nereikalingu problemų. Kai kurie tikrai sunkiai uždirbtus pinigus taupo, nesileidžia į gyvenimo malonumus, o senatvėje nežino, kur tuos turtus dėti. Gerbiu žmones, kurie sąmoningai nedaro testamentų, tegul giminės po jo mirties pasipeša. Bet ir yra tokių atvejų, kurie pakliūna ant "Paveldėjimo slunkių".

Iki mano ausų atėjo tokie faktai, kurie galėtų būti mūsų išsivijai simptomiški. Pvz. miršta žmogus, kuris pagal tarnybą negali vesti ir turėti vaikų. Bet žmogus visą savo laiką rūpinasi savo seserim, kuri Lietuvoje liko našlė ir turi beveik tuziną vaikų. Aišku, ir be dėdės pagalbos, dabartinės Lietuvos santvarkos dėka, jos vaikai užaugo, išėjo mokslus ir tapo, kaip mes sakytume, žmonėmis. Ypač jiems buvo malonu pokario metais, kur ir

Vilnis, 1982 kovo 4

aš savo vaikystę praleidau, kad jie gaudavo iš dėdės siuntinuką. Tų siuntinių ateidavo visa eilė, dėdė jautė pareigą savo seseriai Lietuvoje padėti.

Prieš du metus tas jų dėdė Amerikoje mirė. Amerikietis advokatas pranešė laišku, kad jokio palikimo nėra. Gal taip ir būtų, pagalvojo žmonės Lietuvoje. Bet viskas buvo kažkaip neįtikinama. Dėdė turtų Amerikoje prisirankiojo... Taip ir visas reikalas būtų pasibaigęs. Bet mano draugas, tai šeimai artimas žmogus, pradėjo abejoti ir pradėjo ieškoti kur "šuo pakastas". Šis mano draugas yra gana principingas ir nebailys. Štai ką jis rado.

Dėdė "vaduotojų" įbaugintas visą savo palikimą, keletą daugiabučių namų paliko lietuviškai katalikiškai organizacijai. Ta lietuviška organizacija yra pasižymėjusi, kad ji mielai šmeižia dabartinę Lietuvą ir jos žmones, o ypač joje dirbančius lietuvius katalikų kunigus, kurie sąžiningai atlieka savo kunigiškas pareigas Lietuvos žmonėms. Nereikia stebėtis, kai žinai, kad ta katalikiška lietuvių organizacija susidaro iš tų kunigų, kurie karo metu be priežasties paliko Lietuvoje savo tikinčius ir dabar nori gerai pagyventi. Todėl jie vis krapštosi prie senyvų žmonių, aišku su palikimo galimybe, ir kurie jų pasakom tiki ir savo santaupas jiems palieka, jų geram gyvenimui, pasivažinėjimams ir t. t. Į tokius nagus pakliuvo ir jų dėdė.

Mano draugo dėka pasirodo, kad jų dėdės testamentas, taip kaip amerikiečių advokatas į Lietuvą rašė, buvo teisingas. Dėdė visokių "palikimo slunkių" įbaugintas oficialiai nieko giminėm Lietuvoje nepaliko. Tik jis nurodė, kad kiekvienam sesers vaikui liks po 500 dolerių. Palikimo tvarkytojas lietuvis kunigas giminėms apie tai iki šiandien nei žodžio nepriminė. Tikriausia pamirš, ir jis galės ir tuos pinigus prašvilpti... Gal ir dėdė norėjo, kad jo visas palikimas, tektų sesers vaikams Lietuvoje, to niekas nežino. O Lietuvos žmonės ne iš to medžio drožti, kad pradėtų eiti per teismus ir tirti. Tai ir žino lietuvių kunigai "palikimų slunkiai", ir pasinaudoja.

Gal ir kiekvienam šis atvejis yra pamokantis. Jeigu turi palikimo, tai pagalvok. Saugokis ypač juodai suknatų... Romas Šileris

PELNINGA ŪKIO ŠAKA

Vilkijos tarybinis ūkis respublikos ir šalies kailių įmonėms pernai išsiuntinėjo apie 12 tūkstančių juodsidabrių ir šiaurės žydrųjų lapų kailių.

Vienoje iš seniausių ir didžiausių respublikoje bėrangiakailių žvėrelių fermų 1981 metais išauginta virš plano daugiau kaip du tūkstančiai lapų ir audinių.

SIAULIŲ DAILININKAI

Siaulių parodų rūmuose veikė miesto dailininkų tapybos darbų paroda. 23 autoriai jai buvo pateikę apie 80 naujų kūrinių.

Lankytojų dėmesiui patraukė Lietuvos TSR valstybinės premijos laureato V. Tryšio, tapytojų V. Tribandžio, R. Bulvydo, E. Juchnevičiaus teminiai paveikslai, portretai, peizažai. Greta jau žinomų teptuko meistrų nemaža įdomių darbų ekspozicija ir jaunieji dailininkai P. Anikinas, R. Vilkauskas, B. Šaltis ir kiti.

St. Petersburg, Fla.

— Nauju metų parengimas labai pavyko. Matėsi daug nematytų veidų. Borinskis iš Minersville, Pa. Anna ir Albert Česnalavičiai, Fort Myers, Fla.; Klimantienė, Stankienė, Seminole, Fla.; St. Bacevičius, Kenosha, Wis.; Jonas Simbukas, Detroit, Mich.; V. Stakėnas ir P. L. Elaniai iš Brandon, Fla. Visi buvo geroj nuotaikoje, linksmynai, sveikinasi linkėdami vieni kitiems geros sveikatos. Prie švėtinės išpuošimo prisidėjo V. Kuzmickienė, H. Čeplikienė, St. Daraška, B. Vaitkienė, J. Vaitkus, N. Samanick. Ačiū visiems.

— Klubo jubiliejinis parengimas buvo skaitlingas. Pranešima padarė prez. V. Bunkus, kalbėjo garbės viceprez. W. Dubendris. Reikšmingą kalbą pasake Adelė Pakalniškienė angliskai ir lietuviškai.

Meninę programą atliko mūsų solistas St. Kuzmickas ir Dainos Mylėtojų choras, akompanavo ir vadovavo H. Janulytė. Sirdingai ačiū visiems.

— Pas Mikaliną Rūtkauskienę svečiuojasi jos dukra Terre Molesko iš Calumet City, Ill.

— Adelė Budrienė turės pasiduoti operacijai. Aplankyti motinos buvo atvažiavus jos duktė Evelyn iš Čikagos.

— Nesveikuoja mūsų Klubo viceprez. Juozas Vaitkus. Buvo operuotas, viskas gerai pavyko. Dabar randasi namuose gydytojo ir geros žmonos priežiūroje.

— Seniai pasigedom, kur mūsų Jonas Milleris. Sužinojom, kad buvo rimtai susirgęs ir buvo operuotas. Dabar randasi namie gydytojo ir žmonos priežiūroje. Linkime visiems ligoniams greitai pasveikti ir vėl dalyvauti su mumis.

— Sausio 23 d. įvyko A.L.D.L.D. 45-tos kuopos 35 metų jubiliejinis parengimas. Nė nepajutom kaip prabėgo tie metai. 1949 m. St. Petersburgas turėjo maždaug apie 80 tūkstančių gyventojų. St. Petersburgas nėra industrinis miestas, didžiama gyventojų yra pensininkai, iš visos plačios Amerikos atvažiavę saulėleidį pabaigti. Daug jų niekuomet nepriklausė jokiai organizacijai. Jie jos nežinojo ar nenorėjo žinoti. Dabar St. Petersburgas turi virš 250 tūkstančių gyventojų.

10

Kada lietuviai pradėjo atvažiuoti, duomenų nėra. Bet visi atvažiuoja pensininko amžiaus, 62 ir 65 m. Per tuos 35 metus į kuopą prisirašė keli šimtai. Dalis jų susirgę, pasenę grįžo pas šeimas iš kur buvo atvažiavę. 184 mirė, vieni pasilaidojo čia, kitus šeimos išsivežė. Nežiūrint to, mes dar esame didžiausia ir veikliausia kuopa Amerikoje.

Šios brangios šventės proga gavome sveikinimo telegramą iš Lietuvos nuo Tėviškos Draugijos pirmininko Prano Petronio. Telegramos turinys:

Brangūs Tautiečiai. Netruko praeiti 35 metai, kai buvo sudaryta L.L.D. 45-ta kuopa. Žinome ir džiaugiamės, kad ji buvo ir yra viena iš veikliausių. Išugdžiusi puikių vadininkų, pažangiosios spaudos rėmėjų, korespondentų, žurnalistų, rašytojų, choristų, visuomenininkų. Nuoširdžiausiai sveikiname jus, brangūs tautiečiai, šios sukakties proga, linkime stiprios sveikatos ir geros kloties jūsų kiekvieno asmeniniame gyvenime, geru darbų visuomeninėje veikloje. Tėviškės vardu Pranas Petronis, 1-23-82.

LLD 45-tos kp. istorija

[ADELĖS PAKALNIŠKIENĖS PASAKYTA KALBA
LLD 45-TOS KUOPOS 35-ŪJŲ METINIŲ MINĖJIME]

Mieli Lietuvių Literatūros Draugijos 45-tos kuopos nariai ir svečiai!

Aš nekalbėsiu apie bendrą Literatūros Draugijos organizaciją, kuri įsikūrė 1915 metais. Mano užduotis yra apibūdinti mūsų 45-tos kuopos pradžių ir veiklą.

Kada mane kvietė papasakoti apie kuopą, staiga atėjo į galvą mintis, kad gal būt ne pro šalį prisiminti ir įvardinti tuos žmones, kurie daug prisidėjo prie išauginimo šios taip svarbios apšvietos organizacijos mūsų apylinkėje. Nors mirtis išplėšė daugelį jų iš mūsų tarpo, neužmirškime jų ir jų darbų. Tada aš ir bandau suminėti nors tuos, kuriuos atsimenu.

Kai mūsų šeima atvyko gyventi į Clearwater, Fla., 1946 metais, St. Petersburgo apylinkėje buvo tik saujelė lietuvių.

Saulutė kaitino, maudėmės veik kasdien, dirbom darže, skaitėm literatūrą. Tačiau kažko trūko. Mat atvažiavę į šį kraštą iš didmiesčių, kaip Brooklynas, Čikaga, Pittsburghas, kur lankėmės susirinkimuose, koncertuose, prakalbose ir kitose sueigose, mums pažangiems lietuviams atrodė, kad turime didelį gyvenimo tuštumą.

Viena gražų sekmadienį bėpetaujant pas Dr. Simanį iš Clevelando, kuris su žmona viešėjo žiemos laiku St. Petersburgu per daugelį metų, tarp mūsų septynių, tai yra: Simanai, Zablackai, Pakalniškiai ir Lenigienė, kilo mintis šioj apylinkėj organizuoti kokią nors lietuvių organizaciją. Klausimas—kokią?

Kadangi septyni susirinkusieji buvo Lietuvių Literatūros Draugijos (ALDLD) kuopų šiaurės nariai, ir kadangi mums rūpėjo lietuviška spauda—knygos ir laikraščiai—visi sutikom, kad reikia ir čia bandyti sutvert kultūros švietimo organizaciją, Lietuvių Literatūros Draugijos kuopelę.

Apkalbėjus plačiau, nusprendėm susisiekti su kitais apylinkėje apsigyvenusiais lietuviams, kurie pritarė šiai nuomonei.

1947 metais sausio 26-tą susirinkome keturiolika asmenų, išsirinkome pirmą valdybą, kurion įėjo V. J. Stankus, K. Tošalis, N.

— Sirdingai ačiū Tėviškos Draugijai ir jos pirmininkui P. Petroniui už sveikinimus ir linkėjimus.

— P. Alekna laimėjo pirmą dovaną "Laisvės" vajuje. Buvo pakviestas tarti žodį. Jis dėkojo visiems už talką jam. Garbė mūsų miestui. Meninę programą atliko niujorkietė operos solistė, žiemą gyvenanti St. Petersburgu, Emilija Young-Jeskevičiūtė. Dainavo mūsų vietinis solistas St. Kuzmickas, St.

ir Valerija Kuzmickai, pritariant Dainos Mylėtojų chorui, mokytoja H. Janulytė. Programa buvo turtinga, visi gavo daug aplošmenų. Ačiū, labai.

— Svečiai iš toliau: Vincas Keršulis iš Benton, Conn.; Viktor Tamas iš Watertown, Mass.; Julia Turner iš Cambridge, Mass.; Alice Snokas iš Hyde Park, Mass.; Edit ir Juozas Misevich iš Binghamton, N. Y.

— Visiems choristams davėm pietus. Jie pilnai to užsitarnavo. Jie mus linksmina kas šeštadienis. Sirdingai ačiū jiems.

J. Andriulienė

žiavo naujų pensininkų kurie tuoj įsijungė į darbą: Raškauskai, Alekna, Sarkiūnai, Lukai, Budroniai, Andriulienė, Bunkai ir vėliausiais metais, Kuzmickai ir Vaitkai.

Nereikėjo laukti nė dvidešimt metų įkūrus mūsų kuopą, kai gavom iš Centro žinią, kad pralenkėm visas kitas kuopos narių skaičiumi, turėdami jau virš 150 narių. Pralenkėm ir Čikagos 19-tą kuopą, kuri buvo nariais skaitlingiausia.

Dabartiniu laiku kituose miestuose veikimas nupuolęs ir kai kurios kuopos likviduotos. O mes dar vis laikomės, nors ir mūsų eilės retėja, nes amžius nestovi vietoje.

Būdamas literatūros-apšvietos organizacija, stojom į "Laisvės" ir "Vilnies" vajuje gauti prenumeratos atsinaujinimą ir naujų skaitytojų. Galime pasididžiuoti, kad mūsų kolonijos vadininkai buvo pirmoj vietoj jau keletą metų ir tai dėka ne tik išrinktų vadininkų kaip tai Rūbas, Gendrenas, Vilkauskas, Stančikas, Alekna ir Andriulienė, bet ir pačių narių.

Kadangi lietuviai nuo senų laikų laikomi dainininkais, tai ir čia Floridoj 1965-tais metais Literatūros Draugijos globoje susitvėrė chorėlis "Dainos Mylėtojai", kuriam vadovavo Adelė Pakalniškienė. Choras pasitraukė iš kuopos globos pabaigoj 78-tų metų. Dabar tas choras yra savystovus, tačiau vis mūsų parengimuose.

Kuopos likimas visą laiką buvo tvirtose rankose. Pirmininkais-organizatoriais per šiuos 35 metus buvo Stankus, Pakšis, Valley, Blaškienė, Pakalniškienė, Milleris ir dabartinis, Kuzmickas.

Turėjome ir turime gerus—kitus valdybos narius; Grėblika, Rūba, Soliūna, Dovidoni, Lukienė, Andriulienė, Alekna ir Vaitkienė. Vyriausiom šeiminingėm dirbo Lenigienė, Soliūnienė, Blaškienė, Semėnienė, Raškauskienė ir dabartinė, Kuzmickienė. Beje, keletą metų turėjome virtuvėje šeiminingą, tai draugą Vilkauską.

Padėjo spaudoje mūsų darbus: Lenigienė, Valinčienė, Stančikas, Vėšys-Dubendris, Valley, Bunkienė ir Andriulienė.

Nariais turėjome ir turim įžymių lietuvių—rašytojų, poetų, artistų, piešėjų, kompozitorių: Antanas Metelionis, Jonas Vilkelis, Pranas Pakalniškis, Walter Žukas, Jonas Milleris, Robertas Feiferis, Pranas Mockapetris ir kiti.

Prieš penkis metus šventėm 30-ties metų sukaktį. Su mumis dalyvavo Natalija Lenigienė, viena iš kuopos tvėrėjų. Dabar jau ir ją mirtis išplėšė iš mūsų tarpo. Nežinome, koks likimas laukia likusių, tad švenčiant šią sukaktį, prisiminkime visus mūsų darbuosiuosius narius, minėtus anksčiau. Su jų darbu ir pagalba mes išgyvavome 35 metus ir daug ką nuveikėme.

Dabar esame laimingi kad turime pastovią vietą—ir dar su knygynu. Džiaugiamės, kad galėjom ir mes prisidėti nupirkti šį namą ir kartu dirbti su Lietuvių Vyresniųjų Piliėčių Klubu.

Galime pasididžiuoti savo narių skaičiumi, savo valdyba, savo vadininkais, savo darbščiom šeiminingėm ir visais kitais darbininkais.

Vienu žodžiu, turi kuo pasididžiuoti St. Petersburgo ir apylinkės lietuviai ir šios garbingos organizacijos—LIETUVIŲ LITERATūros DRAUGIJOS—45-os KUOPOS nariai.

Tegyvuoją ji dar daug metų! VALIO!! Adelė Pakalniškienė

Vilnis, 1982 kovo 4

KAIP BAIGĖSI "VILNIES" VAJUS

[ŠI SUVESTINĖ YRA PASKUTINĖ]

Direktorių tarimu, "Vilnies" vaju baigėsi sausio 31 d., bet įskaitos į suvestinę buvo priimamos iki vasario 5 dienos. Kaip vadininkai savo darbo laimėjimais išsirikavo, matosi žemiau suvestinėje. Jeigu gerai išžiūrėsimė, vadininkų laimėjimais galima džiaugtis. Dirbo kaip praeituose vajuose.

Siame vajuje svarbiausiu laimėjimu yra net 48 nauji skaitytojai. Neskaitant Antano Litvino, užpnumeravusio savais pinigais 4 naujiems skaitytojams čia Amerikoje ir 14 Lietuvoje, naujų skaitytojų daugiausia gavo Frank Vaitkus—net 11. Po jo seka Julia Andriulienė, gavusi 7 naujus skaitytojus, po jos St. Masytė—6 naujus skaitytojus, kiti vadininkai gavo po du, po vieną. Iš 14 vadininkų, tik 6 negavo naujų skaitytojų. O tai galima sakyti, kad vadininkai dirbo labai rimtai ir stropiai. Administracija visiems taria širdingiausiai, ypač mažesnių kolonijų vadininkams—nors jiems darbo dirva siaura, bet vistiek dirbo entuziastingai.

Sioje paskutinėje suvestinėje vadininkai štai kaip išsirikavo:

F. VAITKUS—Chicago	4660
JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	3100
ST. MASYTĖ—Detroit, Mich.	2820
JULIA MARAZAS—Chicago	2000
JULIA URMON—Chicago	1260
VIOLET TRASK—San Leandro, Cal.	900
ADELINE SUSNIS—Chesterland, Ohio	780
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	660
MARY STRAUSS—Bridgeport, Ct.	560
ELIZABETH MARGIS—Grand Rapids, Mich.	420
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Mass.	400
MAGDALEN NOVITSKI—Miami, Fla.	360
ANNA BERNAT—Los Angeles, Cal.	320
B. F. KUBILJUS—Hot Springs, Ark.	260
Per raštine	1840

Širdingai dėkojam vadininkams ir skaitytojams su jais kooperavusiems.
—ADM.

LAIŠKAI IR PARAMA

Washington, D. C.

Gerbiamas drg. Jonai, siunčiu \$15 čekį prenumeratos mokesčiui padengti.

Kartu nuo savęs ir Aldutės siunčiu geriausias linkėjimus Jums abiems su gerbiama Anna ir visiems.

Edmundas Juškys

San Francisco, Cal.

Gerb. "Vilnies" Administracija, laikraštyje "Vilnies" ketvirtadienio, sausio 7 dienos laidoje aukotoju saraše tarp kitų vardu Antanina Straus, Mt. View, Cal., \$5.00 auka. Noriu pranešti, kad jos vardas klaidingai parašytas. Turi būti Antanina Staškienė, Mt. View, Cal. Busiu labai dėkinga, jeigu pataisyte. Draugė Staškienė seniau gyvenė Ciceroje ir turi daug pažįstamų bei draugų kaip Čikagoje, taip apylinkėse.
Violet Taraskienė

Brigham City, Utah

Gerbiameji, malonėkite priimti šį \$20.00 čekį. Iš jos atskaitykite prenumeratai ir likusius paskirkite laikraščio fondui. Labai gaila, kad mažai bematau, bet laikraštį vis noriu skaityti.
Emily Stass

New York, N. Y.

Dear Nellie, am renewing my

Vadininku pagerbimo banketas jau arti

Jau keliskart buvo rašyta, kad "Vilnies" bendrovės direktorių taryba ruošia banketą, kuriame bus pagerbti "Vilnies" vadininkai, o po jo bus rodomos slaidės, kurias pagamins Julius Urbikas T. Lietuvoje 1981 metų vasarą.

Netenka aiškinti, kad vadininkai yra pilnai užsitarnavę pagarbos už jų svarbų ir nelengvą darbą. Laikraščio skaitytojai turėtų jausti pareigą dalyvauti šiame bankete ir paspaušti dešinę darbštiesiems Vilnis, 1982 kovo 4

vadininkams bei pasidžiaugti jų gražiu darbu.

Taipgi visi turėtų atsilankyti ir savo akimis pamatyti tuos puikius vaizdus. Tad pasinaudokime proga, ir visi, kuriems svarbu laikraštis, taipgi senoji tėvynė bei tėvų gimtoji žemė, būkime bankete kovo 7 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje ir vienu kartu atlikime dvi pareigas, pagerbkime vadininkus ir pamatykime T. Lietuvos vaizdus.

Direkcijos sekret. J. M-nė

A. VAITKIENĖ MINEJO GIMTADIENĮ

Laikraščio "Vilnies" darbuotoja Antanina Vaitkienė per Valentine Day minėjo savo gimtadienį. Jubiliatės duktė Dolores ir keturios anūkės suruošė gimtadieninę puotą, kur be kitko žerėjo žvakutėmis apkaištas jubiliatei skirtas tortas.

Antanina Vaitkienė, kaip jaunosios kartos moteris, aktyviai veikia Čikagos pažangių lietuvių moterų sąjūdžiuose, dažnai ją galima matyti pažangiuose tarptautiniuose suėjimuose. Ypač didelis jai nuopelnas už darbą laikraščio "Vilnies" ekspedicijos skyriuje.

Linkime jai Ilgiausių metų.

Nellie

V. IR W. WROBEL ATOSTOGAUJA

Kalbėjau su drg. J. Urmoniene. Sakė, kad jos dukra Virginija Wrobel, kuri eina net dviejų LDS kuopų finansų sekretorės pareigas, ruošiasi su vyru Walteriu vasario 19 d. aplankyti sūnų ir jo šeimą Baton Rouge, La. Prieš išvažiuodama negali sutvarkyti kuopų nario mokesčių, nes LDS centras vis dar neprisiūnčia "dividends". Ji žino, kad centras turi įvairių darbų, bet turėtų gauti talkos...

Linkėtina abiems Wrobel linksmų atostogų, o Julijai pašeiminkauti jų bute.
J. M-nė

Nuosirdus dėkui už gražią talką

Per eilę metų tenka dirbti laikraščio "Vilnis" vajuose. Kai turėjau brangų talkininką mylimą vyrą Igną Urmoną, tai nebuvo sunku. Jis visur nuveždavo ir padėdavo. Jam mirus, netekau bendražygio gyvenime ir organizaciniuose darbuose. Tenka dirbti vienai. Smagu pasakyti, kad mielos Roselando Lietuvių Moterų klubo narės atėjo man į talką ir daug padėjo.

Baigusi vajuos darbą, noriu padėkoti visoms, kurios padėjo man vajuos darbe bei užsirašė ar atnaujino laikraštį. Ypatingai buvo malonu, kai gavau gražios talkos iš tolimo New Yorko. Drg. Nellie Ventienė atsiuntė mokesį net už kelius skaitytojus.

Dar kartą nuosirdus ir didelis aciu už gražią talką vajuos darbe!
J. Urmonienė

LDS Seimo delegatų patikimo komitetas dirba

Jau keliskart spaudoje buvo pranešta kad LDS 2-ros apskrities konferencijoje buvo suorganizuotas komitetas, kuris rūpinsis LDS 25 Seimo delegatų patikimu ir pavaišinimu. Šis komitetas jau turėjo keletą posėdžių ir nemažai atliko darbo. Vasario 9 d. buvo posėdis pas Izabelle Peters, kuriame buvo apkalbėta keli svarbūs klausimai, vienas iš jų kai kurie sutarties pakeitimai su salės savininkais Holiday Inn.

Posėdyje dalyvavo Anna Krisiken, A. Ir F. Olsonai J., A. Antanowich ir aš pati. Vienas komiteto narys dėl prasto oro neatsilankė.

Sekantis posėdis numatytas balandžio 13 d., 10 val. ryto, pas A. ir F. Olsonus, Libertyville, Ill.

Po posėdžio buvo draugiškas pavaišinimas ir šiaip pokalbiai.

Isabelle Peters

MISEVIČIAI APDOVANOJO LAIKRAŠTĮ

Gavome Jean Misevičienės laiškutį, kuriame buvo įdėtas \$30 čekis. Ji rašo, kad pasimokanti už laikraštį, o likusius skiria "Vilnies" paramai.

Jean rašo, kad jiedu su Richardu ir sūnumi dėkingi už išreikštą jiems užuojautą mirus Richardo sesutei Connie Johnson. Ypatingai reiškia padėką drg. J. Urmonienei už sukvietimą gražaus skaičiaus draugių į laidotuves. Taipgi apgalvestauja, kad jų artima draugė Ona Gudalevičienė mirė sulaukusi 95 m. a. Lemont, Ill.

Laiške nusiskundžia, kad pastaruoju laiku jie turi daug darbo, nes prekyba daugiau laiko pareikalauja. Jau ima galvoti apie poilsį. Ji žada iš atostogų parašyti.

Nuosirdus dėkui J. ir R. Misevičiams už nepamiršimą laikraščio "Vilnis".
Julija M.

SUSNEKUS SU VIENA IŠ LAKŠTUČIŲ

Vasario 9 d. kalbėjau su drg. Estelle Bogden, kuri kaip visuomet buvo puikiai nusiteikusi. Pasakė, kad vasario 18 d. jiedu su vyru Vincu išvyksta su visa Lakštučių grupe į St. Petersburg, Fla. Po koncerto (vasario 20 d.) jų bendrakeleiviai vasario 22 d. grįžta į Čikagą, o juodu su Vincu dar pora savaičių pasiliks Floridoje. Grįš ir dalyvaus "Vilnies" vadininkų bankete. Linkėtina linksmų atostogų ir nepamiršti sugrįžti.
Julija M.

KULTŪRIEČIŲ ŽINIAI

Mielos sesės, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, nepamirškite, kad mūsų susirinkimas įvyks kovo 16 d., 12 val. d., "Vilnies" salėje. Tie pora mėnesių greitai praslinko ir tikiu, kad visos jau esame išsiilgusios draugiškų susirinkimų. Tačiau faktas, kad tie du mėnesiai buvo peršalti ir siautė sniego pūgos, tokiose sąlygose vargiai būtume galėjusios skaitlingai į susirinkimus atsilankyti. Tad tarsis žinodamos, padarėme susirinkimų pertrauką.

Kaip žinote, pastarajame susirinkime buvo nutarta šiame susirinkime turėti draugišką programą, kuri susidės iš kaibu ir dainų. Taipgi turesime ir pasivaišinimą.

Prašau nariu, kurioms leis sveikata, būtina pasistengti dalyvauti šiame susirinkime, tinkamai atžymėti brangią Tarptautinę Moters dieną ir pradėti darbą 1982 metais.
Sekretorė J. M-nė

BUVO GRAŽUS RUSŲ PARENGIMAS

Vasario 7 d. Russian Cultural Center patalpose, 2757 W. LeMoyne, pažangių ukrainiečių ir rusų organizacijų bendromis jėgomis ruoštas parengimas, skirtas "Ukrainian News" ir "Russky Golos" laikraščiams paremti.

Nežiūrint kad oras buvo nepalankus, publikos susirinko gana apšči. Ypač buvo smagu matyti, kad kaip pažangių ukrainiečių, taip pat ir rusų jaunoji karta nėra nutolusi nuo tėvų organizacijų. Aktyviai dalyvavo parengime.

Be banketo, svarbiausia parengimo programos dalis buvo rodymas dokumentinio filmo apie Tarybų Ukrainos sostinę Kijevą. Po to sekė aukų rinkimas minėtiems laikraščiams. Laikraščio "Vilnies" draugų būrelis prisidėjo su 50 dolerių.
Nellie

11

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ SKLYPŲ SAVININKŲ ŽINIAI

Siomis dienomis gavome Lietuvių Tautinių kapinių direkcijos kvietimą dalyvauti sklypų savininkų mėniniame susirinkime, kuris įvyks kovo 14 d., 1:30 val. po pietų, Dariaus-Girėno salėje, 4416 So. Western Ave. Kvietime žymi, kad 6 metų kadencijai bus renkami 5 direktoriai.

Netenka aiškinti, kad labai svarbu išrinkti tokius direktorius, kurie nuoširdžiai rūpinis tinkamu prižiūrėjimu kapinėse švaros ir apsaugos. Dabartinė direkcija rūpinasi kapinių prižiūra. Bet girdėti sklypų savininkų nusiskundimų, kad smarkiai iškėlė kainas už duobius iškasi-

mą ir kitką. Tokie ir kiti klausimai reiks iškelti susirinkime ir išgirsti direkcijos paaiškinimą. Jei duobės iškasimas mašinos pagalba ima keletą minučių, o už tai reikia mokėti kartais iki keturių šimtų dolerių, tai tenka pagalvoti ar ne per daug imama.

Svarbu visiems šiame susirinkime dalyvauti ir rūpestingai apsvarstyti kapines liečiančius klausimus. Taipgi svarbu išrinkti direktorius, kurie nuoširdžiai rūpinis kapinių užlaikymu švariai ir tinkamai.

Sklypo savininkė Julija M.

Perskaicius Daratėlės Murelienės laišką

Čikagiečiams ir visai JAV pažangiajai lietuvių visuomenei yra plačiai žinoma buvusi chorų mokytoja Daratėlė Murelienė, daug triūso, energijos ir sveikatos atidavusi lietuviškos dainos puoselėjimui Amerikoje. Jau nemaža metų ji su savo vyru Walteriu Mureliu iš Čikagos persikėlė gyventi Pensilvanijon, tačiau čikagiečiai, ypač būvę saviveiklininkai, ją labai gerai atsimena. Siomis dienomis "Vilnies" administracijai ji atsiuntė ilgą laišką, pasakojantį apie save, jos sergantį vyrą ir meilę lietuviškai dainai.

Palinkėjusi "Vilnies" kolektyvui bei laikraščio darbuotojams laimingų 1982 metų, Daratėlė Murelienė nesigaili šiltų žodžių ir savo pakuonei Čikagoje chorų mokytojai Valerijai Urbikienei, taipgi "Lakštutėms", tebenešantioms lietuviškos dainos vėliavą čia emigracijoje. Ypač širdingai dėkoja Valerijai Urbikienei už "cassettes", įgrotas Čikagoje statytų operėčių bei koncertų programas. Girdi, jos mane linksmina ir kelia gražių prisimini-

M. MAŽEIKIENĖ PASILGUSI DRAUGIŲ

Snekėjau su drg. Marcelle Mažeikiene, kuri savo laiku nepraleido jokio stambesnio parengimo, kad jame nešeimininkautų ar šiaip netalkininkautų. Pastaruoju laiku mes jos nematome. Ji turi labai rimtai sergančią dukrą, kurią turi slaugyti. Ji negali jos nei trumpam laikui palikti vienos. Jos ligonė visai bejėgė, motinai tenka maistą į burną jai įdėti.

Anot Marcellos, abi vargstame, kartu vargsta ir ligonės šeima. Reiškiau giliausią užuojautą Marcellei ir jos dukros šeimai, o ligonei atgauti sveikatą. **Vilniėtė**

ŠAUNI VILNIETĖ ELIZABETH KLIMAS

Manchester, Conn., gyvenanti Elizabeth Klimas "Vilnies" laikraščio darbuotojams ir skaitytojams seniai žinoma kaip uoli laikraščio skaitytoja ir rėmėja. Prieš savaitę kitą ji atsiuntė \$75.00, už keturias prenumeratas į Lietuvą ir už savąją. Iš šios sumos \$5.00 aukoja atminimui savo vyro Alex Klimo.

Elizabeth Klimas jau senyvo amžiaus, bet prenumeratomis ir aukomis pasiryžusi laikraštį remti, kad jis gyvuotų kuoilgiausia.

Nemaža jai padeda Adel' Kenyon. Didelis ačiū ir jai. **Nellie**

12

mų. Kaip "Lakštutės", taip Valerija tai ragina nenuleisti rankų, liepsnoti meile lietuviškai dainai, kad ji nenustotų skambėjus Amerikoje.

Laiške yra ir liūdnu momentų. Nelaimė jos šeimoje yra, tai Walterio Murelio liga. Iš laiško duodasi suprasti, Walteris turėjo sunkią operaciją ir vis neatsigauna. Be vaistų negali apsieiti. Kamuoja ji ir kojų tinimas, ypač dešinės kojos. Gydytojai nesuranda priežasties.

Be rūpesčių Walteriu ir jo slaugymu, Daratėlė turėjo ir kitokių skaudžių pergyvenimų. Pas sesutę Nancy mirė jos motina. Tuo metu ji pati buvo sunegalavusi dėl silpnos kraujo cirkuliacijos kojose taip, kad netgi negalėjo nuvykti į motinos laidotuves. Dukrai, mylinčiai savo motiną, buvo daugiau kaip skaudu.

Tačiau Daratėlė nepasiduoda. Kaip menininkė, vis pakilia nuotaika. Gyvenimo aplinkybės verčia būti aktyviai, stipriai.

Baigdama laišką, Daratėlė prašo atnaujinti prenumeratą, už kurią laiške atsiuntė \$10 čekį. **Nellie**

RIMTAS NUSISKUNDIMAS

Vėl gavome laiškutį nuo drg. Nancy Bagton iš Los Angeles, Cal., kuriame ji rašo, kad kažkas sulaukė jos laikraštį. Gruodžio mėnesį ji gavusi vieną laikraštį, taipgi sausio 7 d. laidą, o po to ir vėl negaunanti. Ji stebisi, kad toje apylinkėje, kurioje ji gyvena, nėra lietuvių, o nelietuviai juk negali laikraščiu pasinaudoti. Tai neišku, kur laikraštis galėtų dingti.

Ji prisiuntė dėžę skanių DATES, kuriomis prašė pavaišinti "Vilnies" darbininkus. Jos prašymą patenkinau.

Patartina Nancy pasiteirauti pašte. Čikagoje kartais pasitaiko, kad laikraščiai iš T. Lietuvos kažkur "užtrunka", o kartais visai paklysta. **Vilniėtė**

JAUDINANTI ŽINIA

"Vilnies" praeitų metų gruodžio 24 dienos laidoje džiaugėmės waterburiečiu Juozu Svinkūnu, atsiuntusiu laikraščiu \$500 ryšium su jo 90-osiomis gimimo metinėmis. Linkėjome jam sulaukti dar daugiau jubiliejų.

Bet štai, sausio 29 dienos "Laisvėje" Ieva Mizarienė rašo, kad Juozas Svinkūnas po ilgos ligos, sulaukęs 90 metų, sausio 19 d. mirė.

Gaila, ir labai gaila tokio nuoširdaus pažangios spaudos rėmėjo. Giliausia užuojauta jo žmonai Marijonai ir kitiems artimiesiems. Mes vilniečiai liūdime drauge su jais.

Nellie

L. MATUZIENĖ NAUJAME BUTE

Vasario 1 d. teko pasikalbėti su drg. L. Matuziene. Sužinojau, kad vasario 2 d. ji persikelia į naują butą. Lucille nusiskundė, kad, esant silpnos sveikatos, nelengva pakeisti butą, bet kartais turi skaitytis su aplinka. Jos dabartinis adresas: 1845 N. Larrabee, Chicago, Ill. 60614. Telefonas—951-6184. Linkėtina mielai Lucille sėkmės naujame bute. **J. M-nė**

RIMTAI NESVEIKUOJA K. ŠIUBEIKIENĖ

Čikagiečiai gerai prisimena draugus Juozą ir Kotryną Siubeikus. Juozas jau gerokas laikas miręs, bet jo pavyzdingas gyvenimas ir gražūs darbai tebėra neužmiršti. Kotryna, likusi viena, nenutolo nuo gražios veiklos, ypač remia pažangią spaudą. Vasario mėnesį jai sukako 94 metai. Ir vis ji buvo veikli iki nelemta liga paguldė i ligoninę, kur jai buvo amputuota koja. Ji ir dabar randasi Engels Mem. Hospital, Blue Island, Ill. Kambario num. E. 541.

Kalbėjau su ligone telefonu. Skundėsi, kad pasiilgstanti draugų, taipgi gražių sueigų, kurias uoliai lankė sveika būdama. Iki sveikata ir sąlygos leido, ji priklausė prie visų pažangių organizacijų, bet dabar neįstengia lankyti susirinkimų, teko organizacijas apleisti, bet pasiliko iki šiol LDS 139 kp. narė.

J. Urmonienė

Mirę lietuviai

Sausio 30 d. mirė Eleonora Garbenienė-Prapuolenytė, sulaukusi 65 metų, gimusi Petrapilyje, Lietuvoje gyveno Kybartuose. Amerikoje išgyveno 32 m.

Vasario 2 d. mirė Marija Alilionienė-Kosinskaitė, sulaukusi 83 metų, gimusi Lietuvoje, Panevėžyje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Vasario 5 d. mirė Ona Algminienė-Eirošiūtė, sulaukusi senatvės, gimusi Lietuvoje, Telšiuose. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Vasario 6 d. mirė Andrius Murauskas, sulaukęs 92 metų, gimęs Lenkijoje, Suvalkų Trikampyje. Amerikoje išgyveno 17 metų.

Vasario 6 d. mirė Sofija Akelaitienė-Sonaitė, sulaukusi 60 metų, gimusi Lietuvoje.

PALAIDOJO D. VALENTA

Čikagiečiams buvo gerai žinomi L. ir P. Valentai. Ilgus metus jie turėjo maisto bei užėigos prekybą Roselande, bet jie abu jau mirę. Liko sūnus Walteris, kuris dabar gyvena Floridoje. Jo sūnus Danielius Valenta, 38 m. a., vasario 5 d. žuvo tragiškai.

Vasario 8 d. buvo palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse, kur palaidota jo motina ir seneliai.

Liūdi tėvas ir velionio šeima.

Julija U.

DETROIT, MICHIGAN LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jau 9 metai, kai mirė

Mikas Detroitietis [Mikas Masys]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Prieš 9 metus mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiems laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdesime ir niekados nepamiršime.

Liūdinti žmona **TEOFILĖ**
Liūdinti dukra **STEFANJA**

Vilnis, 1982 kovo 4